

Spolufinancováno
z programu Evropské unie
Erasmus+

Metodické kurikulum pro doktorské studium germanistiky

Koncept, internacionalizace, nabídka kurzů

Ústí nad Labem 2020

Tato publikace vznikla v rámci realizace projektu „Internacionalizace a další rozvoj doktorského studia“ (Erasmus+ 2018-1-SK01-KA203-046375) a byla finančně podpořena Evropskou komisí. Publikace reprezentuje výlučně názor autorů a Evropská komise ani Národní agentura nezodpovídají za její obsah ani za jakékoli použití informací v ní obsažených.

Metodické kurikulum pro doktorské studium germanistiky Koncept, internacionalizace, nabídka kurzů

Sestavily a vydaly:

Hana Bergerová | Renata Cornejo

© Autorky a autoři:

Georg Schuppener | Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Ján Demčíšák | Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Monika Hornáček Banášová | Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Renata Cornejo | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Hana Bergerová | Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Joanna Szczek | Uniwersytet Wrocławski

Anna Gondek | Uniwersytet Wrocławski

Recenzovaly:

Prof. PhDr. Věra Janíková, Ph.D. | Doc. et doc. Iveta Zlá, Ph.D.

© Filozofická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2020

1. vydání

110 stran

ISBN 978-80-7561-284-7

Obsah

1	CÍL KURIKULA	5
2	PROFIL ABSOLVENTA	6
2.1	ZNALOSTI	6
2.2	DOVEDNOSTI	6
2.3	SOCIÁLNÍ A VĚDECKO-ORGANIZAČNÍ KOMPETENCE	7
3	PŘEDPOKLADY PRO PŘIJETÍ KE STUDIU	8
3.1	VŠEOBECNÉ PŘEDPOKLADY A VÝBĚROVÉ ŘÍZENÍ	8
3.2	SPECIFICKÉ PŘEDPOKLADY NA PARTNERSKÝCH UNIVERZITÁCH	9
3.2.1	Ústí nad Labem	9
3.2.2	Wrocław	10
3.2.3	Trnava	11
4	SYSTÉM VEDENÍ DOKTORANDŮ A DOKTORANDEK	12
4.1	ZÁKLADNÍ PRAVIDLA	12
4.2	ÚLOHA ŠKOLITELE/ŠKOLITELKY	12
4.4	ÚLOHA POVĚŘENÉ OSOBY NA PARTNERSKÉ UNIVERZITĚ	14
5	ZAHRANIČNÍ POBYT – CÍL A PRŮBĚH	15
6	VÝSLEDKY UČENÍ	17
6.1	ZNALOSTI	17
6.2	DOVEDNOSTI	18
6.3	SOCIÁLNÍ KOMPETENCE	19
7	DALŠÍ POŽADAVKY A DOPORUČENÍ PRO ÚSPĚŠNÉ ZAKONČENÍ STUDIA 20	
7.1	VÝUKOVÁ ČINNOST NA UNIVERZITĚ	20
7.2	VÝZKUMNÁ ČINNOST A VĚDECKÉ AKTIVITY	20
8	UZNÁVÁNÍ ZÍSKANÉHO KREDITOVÉHO HODNOCENÍ	22
9	NABÍDKA KURZŮ	23
10	PŘEHLED KURZŮ PODLE UNIVERZIT	107
11	PŘEHLED KURZŮ PODLE VĚDECKÝCH OBLASTÍ A DISCIPLÍN	108

1 Cíl kurikula

Nový trilaterální program doktorského studia Germanistická jazykověda a literární věda využívá silných stránek zúčastněných univerzit. Zatím co těžištěm studia na Univerzitě sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě je jazykověda se zaměřením zejména na odborný jazyk, soustřeďuje se doktorské studium na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem hlavně na literární vědu, přičemž Vratislavská univerzita nabízí univerzální koncept, zahrnující jak jazykovědu, tak vědu literární.

Studijní program je koncipován pro doktorandy a doktorandky zapojených univerzit a jeho základem jsou na nich etablované doktorské studijní programy. Cílem je vzájemně propojit stávající kompetence, a tím je kvalitativně dále rozvíjet. Studijní program se přitom zaměřuje na tři stěžejní kritéria: internacionalizaci, kvalitu a propojení teorie s praxí.

Tomuto cíli odpovídá předložené kurikulum, které propojuje základní prvky dosavadního doktorského studia, realizovaného na všech třech univerzitách. Zároveň je obohaceno o řadu nových inovativních předmětů. Hlavním přínosem pro doktorandy a doktorandky je možnost si během pobytu na partnerské univerzitě vyměnit zkušenosti s jinými doktorandy nejen za hranicemi své univerzity, ale i své země, což zajišťuje kurikulum v předložené podobě.

Studijní program předpokládá, že za účelem internacionalizace absolvuje každý doktorand minimálně jeden semestr na jedné z partnerských univerzit a využije tak rozdílné profily partnerského pracoviště k rozšíření svých dosavadních znalostí a kompetencí. Všechny studijní aktivity a výsledky, získané na partnerské univerzitě, budou v rámci realizace tohoto studijního programu řádně uznány na univerzitě domácí.

Konkrétní nabídka obsahuje podrobný popis jednotlivých předmětů. Popis uvádí základní informace o obsahu, metodách, cíli a základním studijním materiálu, a poskytuje tak doktorandovi již předem dobrou orientaci a pomoc při sestavování a strukturování svého individuálního studijního plánu.

2 Profil absolventa

Absolvent má získat v rámci doktorského studia kompetence v následujících oblastech:

2.1 Znalosti

- základní vědomosti o disciplínách germanistické jazykovědy/ literární vědy a jejich dílčích disciplínách
- znalost metod vědeckého výzkumu
- znalost moderních technologií za účelem vypracování a zpracování dat v oblasti germanistiky
- znalost současného stavu výzkumu a nejaktuálnějších výsledků výzkumu v oblasti zastoupených disciplín
- znalost aktuálních publikací v oblasti svého výzkumu a disciplíny
- znalost základních pojmů v oblasti metodiky vlastní disciplíny
- znalost etických zásad vědecko-výzkumné činnosti
- znalost autorského práva

2.2 Dovednosti

- samostatné odvození relevantních vědecko-výzkumných otázek na základě rozpoznání deficitu v dosavadním výzkumu
- samostatná aplikace aktuálních metod
- schopnost aplikace: využití vědecko-výzkumných výsledků, vypracování projektových strategií, zhotovení projektových žádostí
- schopnost formulovat vědecko-výzkumné otázky, hledat odpovídající řešení, zvážit, odhadnout a navrhnout různé možnosti řešení daného problému,
- schopnost správně zvolit a použít metody a nástroje ve výzkumu
- schopnost kriticky analyzovat výsledky výzkumu
- schopnost komunikovat v rámci dané disciplíny s dalšími vědci
- schopnost zpracovávat a prezentovat výsledky vlastního výzkumu
- schopnost rozvíjet neustále své znalosti v dané disciplíně

- schopnost reflektovat etické a společenské aspekty vědecko-výzkumné práce, prezentovat výsledky výzkumu, zohlednit praktické využití a přispět k rozvoji dané výzkumné oblasti
- schopnost zúčastnit se jako vědecký pracovník a odborník práce v multinárodním výzkumném týmu
- ovládnutí jednoho dalšího cizího jazyka a schopnost číst a využít poznatky z odborné literatury v tomto cizím jazyce

2.3 Sociální a vědecko-organizační kompetence

- organizační schopnosti
- časový management
- rizikový management
- schopnost pracovat v týmu
- schopnost kriticky reflektovat a hodnotit vlastní znalosti a výzkum
- schopnost kriticky reflektovat a hodnotit cizí znalosti a výzkum
- samostatnost při vědecko-výzkumné práci

3 Předpoklady pro přijetí ke studiu

Uchazeč/uchazečka o doktorské studium musí mít ukončeno germanisticky orientované magisterské studium (magistr, Master, diplom, státní zkouška) a v rámci výběrového řízení prokázat svou odbornou a jazykovou způsobilost pro doktorské studium. Výběrové řízení probíhá formou přijímacího pohovoru, který vychází z předem dodaných písemných pokladů.

3.1 Všeobecné předpoklady a výběrové řízení

Uchazeč/ka se musí podrobit výběrovému řízení na jedné ze tří partnerských univerzit, jehož součástí je přijímací pohovor:

Před přijímacím pohovorem dodá uchazeč/ka ke stanovenému termínu:

- doklad o dosaženém magisterském vzdělání (dokládá zároveň také dosaženou jazykovou úroveň C1 – C2),
- požadované podklady k přijímacímu řízení,
- potvrzení o zaplacení předepsaného administrativního poplatku.

Přijímací pohovor

Přijímací pohovor vychází z předem dodaných písemných pokladů uchazeče/uchazečky a probíhá před výběrovou komisí, která se skládá z předsedy/ předsedkyně a nejméně dvou habilitovaných členů, případně další členové komise musí mít minimálně titul Ph.D. nebo jinou adekvátní akademickou hodnost.

Potřebné podklady

- vyplněná žádost
- exposé svého vědecko-výzkumného záměru (cíl, výzkumné otázky, metodika, aktuální stav vědeckého bádání k dané problematice a nastínění situace v dané disciplíně, zdůvodnění)
- seznam odborné literatury k předkládanému vědecko-výzkumnému záměru

- tabulkový životopis
- další relevantní podklady, dokládající vstupní předpoklady uchazeče/ uchazečky (účast na konferencích, projektech, publikace, zkušenosti s výukou apod.)

Obsah a cíl

Prověření odborné způsobilosti uchazeče/ uchazečky a ověření plauzibility a reálnosti jakož i vědecké inovativnosti přeloženého dizertačního projektu

Hodnocení

Výběrová komise vypracuje pořadí a navrhne, v závislosti na počtu přijímaných uchazečů v daném akademickém roce, přijetí nejlepších uchazečů, přičemž formální rozhodnutí přináleží děkanovi fakulty, který rozhodnutí podepisuje.

3.2 Specifické předpoklady na partnerských univerzitách

3.2.1 Ústí nad Labem

Výběrové řízení

Exposé musí mít rozsah min. 5 DIN A4 stran. Doporučuje se předem se spojit s garantem doktorského studia a konzultovat s ním volbu tématu dizertačního projektu.

Hodnocení

Uchazeč/ka může obdržet max. 50 bodů, minimální počet dosažených bodů je 10. Hodnocena je především kvalita předloženého dizertačního záměru, jeho ústní prezentace a zodpovězení dalších otázek vztahujících se k tématu, jakož i další vědecké předpoklady uchazeče/uchazečky.

Studijní podmínky

Doktorandi a doktorandky v prezenční formě studia (tzv. interní studium) obdrží stipendium. Za doktorské studium (interní i externí) se neplatí žádné studijní poplatky.

3.2.2 Wrocław

Výběrové řízení

K výběrovému řízení uchazeč předkládá také předběžný souhlas školitele/školitelky. Písemné podklady se před jejich posouzením výběrovou komisí anonymizují.

Vědecko-výzkumný záměr má rozsah max. 9 DIN A4 stran včetně bibliografie a obsahuje následující části:

- představení tématu a cílů (jak obohacuje plánovaný výzkum současný stav bádání),
- podrobný popis jednotlivých fází dizertačního záměru,
- shrnutí aktuálního stavu bádání v dané oblasti,
- bibliografii k vědecko-výzkumnému záměru (max. 3 strany, ve zvláštním souboru),
- další vědecko-výzkumné aktivity: seznam publikací (+ kopie), seznam publikační činnosti (+ kopie), seznam vědeckých a organizačních prací, další doklady a podklady, relevantní z pohledu uchazeče/uchazečky.

Hodnocení

Uchazeč/ka může obdržet max. 100 bodů, minimální počet dosažených bodů je 55. Hodnocena je kvalita předloženého dizertačního projektu (zvláště seznam s bibliografickými údaji), další vědecké aktivity uchazeče a ústní pohovor:

- hodnocení dizertačního záměru – max. 35 bodů
- hodnocení ústního pohovoru – max. 50 bodů
- celkové předpoklady pro doktorské studium – max. 15 bodů

Studijní podmínky

Všichni uchazeči, přijatí do doktorského studia, obdrží stipendium. Externí doktorandi a doktorandky neabsolvují doktorské studium předepsané pro prezenční doktorandy, ale platí pouze poplatek za doktorské řízení.

3.2.3 Trnava

Výběrové řízení

Uchazeč/ka musí mít ukončené magisterské studium v daném nebo příbuzném oboru. Dalším předpokladem je znalost dalšího cizího jazyka (mimo jazyka německého). Uchazeč/ka se ke studiu hlásí s tématem, které předem zveřejňuje univerzita (jména školitelů a jednotlivá témata). Ve výjimečných případech (excelentní prezentace a přesvědčivé zdůvodnění) může komise schválit i téma, které navrhne sám/saama uchazeč/ka.

Hodnocení

Uchazeč/ka může obdržet max. 100 bodů. Hodnocena je kvalita předloženého dizertačního projektu, zodpovězení otázek vztahujících se k dané problematice a přijímací pohovor.

Studijní podmínky

Doktorandi a doktorandky v prezenční formě studia (tzv. interní doktorandi) obdrží stipendium, externí doktorandi a doktorandky platí poplatek za studium.

4 Systém vedení doktorandů a doktorandek

4.1 Základní pravidla

Každému doktorandovi/doktorandce je na začátku jeho studia přidělen/a školitel/ka. Tato skutečnost by měla zajistit úspěšné absolvování doktorského studia a sepsání dizertačního projektu. Za naplnění těchto cílů je odpovědný/á doktorand/ka, školitel/ka ho v tom podporuje.

Téma dizertace a školitel/ka je určen/a na jedné z partnerských univerzit. Školitel/ka poskytuje doktorandovi potřebné rady a podporu po dobu celého jeho doktorského studia. Pro dobu pobytu na jedné z partnerských univerzit je určen pověřený akademický pracovník, který podporuje doktoranda během jeho studia na zahraniční univerzitě. K úkolům této pověřené osoby patří pomoc s organizačními záležitostmi, v odborných a metodologických otázkách, s kritickým hodnocením průběžných výzkumných výsledků, jako i kontrola postupu v práci doktoranda. Vítán je přitom interdisciplinární přesah. V případě nejasností je rozhodující názor školitele/školitelky na domácí univerzitě.

4.2 Úloha školitele/školitelky

- Školitel/ka radí doktorandovi pravidelně, jak optimálně nastavit průběh svého studia.
- Školitel/ka je je nápomocen/nápomocna doktorandovi při formulaci vědecko-výzkumné otázky a hypotézy dizertačního projektu, při výběru metody a její kritické reflexi a při vypracování přehledu aktuálního stavu bádání.
- Školitel/ka radí doktorandovi pravidelně ohledně zhotovení jeho dizertační práce, doporučuje změny a doplnění týkající se struktury práce, její metodiky a odborné literatury.
- Školitel/ka evaluuje společně s doktorandem pravidelně postup v sepisování jeho dizertační práci a pomáhá mu při řešení vzniklých problémů.

- Školitel/ka podporuje doktoranda při hledání vhodných konferencí a dalších relevantních vědeckých akcí.
- Školitel/ka podporuje doktoranda během jeho studia při koncepci a zhotovení publikací menšího rozsahu (články, zprávy, recenze).
- Školitel/ka pomáhá doktorandovi s administrativními a byrokratickými problémy, souvisejícími s jeho dizertačním projektem (přístup do archívů a knihoven, pomoc s úřady), popř. vystavením písemného doporučení.
- Školitel/ka podporuje doktoranda při získávání stipendií popř. při podávání projektových žádostí, např. formou posudku nebo doporučení.
- Školitel/ka se snaží zapojovat doktorandy do svých vlastních projektů a vědecko-výzkumných záměrů.
- Školitel/ka podporuje doktoranda při finální redakci jeho dizertačního spisu a při hledání vhodného nakladatelství pro jeho publikaci.

4.3 Povinnosti doktoranda/doktorandky vůči školiteli/školitelce

- Doktorand/ka sestavuje ve spolupráci se svým školitelem svůj studijní plán.
- Doktorand/ka informuje svého školitele pravidelně o pokroku ve zhotovení své dizertace a o problémech, otázkách a nových aspektech, souvisejících s dizertací.
- Doktorand/ka informuje svého školitele o všech podstatných změnách (zpoždění oproti nastavenému studijnímu plánu, změny ve zvolených předmětech apod.).
- Doktorand/ka informuje svého školitele o účasti na plánovaných konferencích a svých konferenčních příspěvcích, je otevřen/a podnětům vztahujícím se k obsahové a formální stránce svého příspěvku.
- Doktorand/ka informuje svého školitele o plánovaných publikacích a předkládá mu je před odevzdáním ke kritickému připomínkování.
- Doktorand/ka informuje svého školitele o všech dalších aktivitách, které by mohly ovlivnit jeho/její doktorské studium a zhotovení dizertační práce.

4.4 Úloha pověřené osoby na partnerské univerzitě

Pověřená osoba na partnerské univerzitě přebírá během zahraničního pobytu doktoranda/doktorandky funkci školitele na domácí univerzitě. Doktorand/ka plní své povinnosti na přechodnou dobu na partnerské univerzitě a dbá pokynů a rad pověřené osoby. Pověřená osoba konzultuje všechny zásadní a zejména nejasné otázky se školitelem doktoranda/doktoradky na jeho domácí univerzitě. V případě rozdílných názorů je závazné stanovisko školitele/školitelky na domácí univerzitě.

5 Zahranční pobyt – cíl a průběh

Plánovaná mobilita studujících bezesporu přispěje k internacionalizaci doktorského studia. Zahranční pobyt rozšíří vědecký horizont doktorandek a doktorandů prostřednictvím účasti na kurzech, které na hostujících univerzitách nabízejí odborníci ve svých disciplínách. Účast na kurzech může studující pozitivně ovlivnit, rozšířit jejich perspektivy a dát jim nejenom nové impulsy pro jejich dizertační práce, ale také jim ukázat nové cesty v jejich bádání. Díky zahrančnímu pobytu poznají chod univerzity v ostatních projektových zemích a naváží různé mezinárodní kontakty, což může mít velký význam pro jejich pozdější profesní rozvoj a kariéru. Nesporný je rovněž přínos zahrančního pobytu pro rozvoj jejich interkulturních, sociálních a jazykových kompetencí.

Studující trilaterálního doktorského studijního programu mají povinnost absolvovat alespoň jeden semestr v zahraničí na jedné z vysokých škol zapojených do projektu. Studující si vybírá hostující univerzitu po dohodě se svým školitelem/svou školitelkou. Realizace zahrančního pobytu je doporučována od druhého do předposledního semestru. Realizace pobytu v posledním semestru nebo jeho prodloužení o další semestr je možné pouze se souhlasem školitele/školitelky. Obvykle netrvá zahranční pobyt déle než dva semestry, existují-li však závažné důvody pro prodloužení pobytu (např. nezbytné rešerše v knihovně, přístup k důležitým materiálům apod.), může trvat déle. I v tomto případě je ale nezbytný souhlas školitele/školitelky. Doktorandky a doktorandi neplatí během zahrančního pobytu žádné poplatky spojené se studiem (je ale možné požadovat obvyklé správní poplatky jako např. manipulační poplatek nebo poplatek spojený s vydáním studentského průkazu). Hostující univerzita musí být předem (nejméně jeden semestr před příjezdem studujících) informována o tom, že studující partnerské univerzity mají v úmyslu absolvovat zahranční pobyt na této univerzitě. Doktorandky a doktorandi navštěvují kurzy určené speciálně pro ně a mají povinnost zvolené kurzy řádně ukončit. Všechny kurzy se vyučují dvě hodiny týdně, za každý kurz studující získá 10 kreditních bodů. V průběhu semestru stráveného v zahraničí musí studující získat 30 kreditních bodů. Se souhlasem školitele/školitelky mohou doktorandky a doktorandi navštěvovat i jiné kurzy, pokud jim to hostující univerzita umožní. Takto získané kreditní body mohou být v následujících semestrech započítány do studijního plánu doktoranda/doktorandky. Návštěva kurzů v rámci doktor-

ského studia stejně jako účast na dalších kurzech musí být odsouhlasena školicím/školicí.

Vyučující hostitelské univerzity jsou povinni poskytnout doktorandkám a doktorandům v průběhu jejich pobytu odborné konzultace i veškerou další podporu. Je doporučováno, aby se doktorandky a doktorandi během svého pobytu na hostující univerzitě aktivně zapojili do doktorských kolokvií, setkání doktorandů i členů příslušné katedry jakož i do dalších aktivit hostující univerzity. Má jim být rovněž umožněno hospitovat ve vybraných kurzech. Na hostující univerzitě bude určena kontaktní osoba (viz bod 4.1 a 4.4).

Každá doktorandka a každý doktorand zůstává během zahraničního pobytu v neustálém kontaktu se svým školitelem/svou školicí a plní pod jeho/jejím dohledem stanovený pracovní plán.

Ve všech ostatních otázkách platí ustanovení studijního řádu příslušné univerzity.

6 Výsledky učení

Výsledky učení jsou v tomto kurikulu zformulovány v souladu s Evropským rámcem kvalifikací pro celoživotní učení (ERK). Cílem je zajistit srovnatelnost profesních kvalifikací a získaných kompetencí doktorandek a doktorandů všech tří zapojených univerzit. Toto je důležité zejména proto, že dosud bylo vzdělávání doktorandů na zapojených univerzitách praktikováno v různých formách (řádné doktorské studium, doktorské školy, doktorské školy se specializacemi apod.) a na základě různých, výrazně se od sebe lišících forem kurikul. Aby bylo možné zajistit srovnatelnost, je nezbytné zformulovat společné výsledky učení pro doktorandy všech univerzit zapojených do projektu. Jedná se jednak o popis cílových výsledků a jednak o vyjmenování kompetencí a dovedností, které absolventi studia získají.

Níže jsou popsány výsledky učení pro metodické kurikulum germanistického doktorského studia v rámci strategického partnerství. Jsou rozděleny do tří oblastí: znalosti, dovednosti (používání a praktické využití dovedností) a sociální kompetence (komunikace, kooperace).

6.1 Znalosti

Doktorand/ka zná:

- na pokročilé úrovni nejnovější pojmy, terminologii, teorie a problémy poznání ve své disciplíně (jazykověda, literární věda), jakož i její historii a vývoj;
- na pokročilé úrovni základní pojmy z oblasti vědecké metodologie a metody, jak získat nové informace typické pro danou disciplínu, a to i v interdisciplinárním kontextu;
- sociální roli vědy, zejména pak věd humanitních.

6.2 Dovednosti

Doktorand/ka umí použít znalosti, řešit problémy a následující úkoly:

- zformulovat vědecký problém, ukotvit ho ve stavu poznání a vyhodnotit možnosti jeho realizace;
- vyřešit originální badatelské problémy a přispět výsledky svého výzkumu k rozvoji dané disciplíny;
- najít adekvátní výzkumné nástroje a provádět interdisciplinární výzkum;
- provést kritickou analýzu, interpretaci a evaluaci vlastních i cizích výsledků bádání s použitím adekvátních technik logického myšlení a argumentace;
- zpracovat vlastní výsledky výzkumu, prezentovat a posoudit je před vědeckou veřejností s použitím různých formátů (ústně, písemně);
- rozvíjet schopnost popularizace vědění s použitím různých persvazivních technik;
- prezentovat výsledky svého výzkumu v rámci transferu do hospodářské a sociální oblasti;
- plánovat realizaci svého projektu a výzkumu;
- obohacovat a rozšiřovat svou výzkumnou dílnu;
- plánovat a realizovat výuku v akademické sféře.

Doktorand/ka je schopen/schopna evaluace a kritického postoje, zejména:

- při posuzování vlastních znalostí a vlastního přínosu k rozvoji daného vědeckého odvětví;
- při posuzování cizích znalostí a cizího přínosu k rozvoji daného vědeckého odvětví;
- při ocenění a vyzdvižení významu získaných znalostí při řešení problémů;
- k roli experta v oblasti vlastní odborné kompetence při řešení problémů v různých oblastech života;
- při samostatném rozhodování o výzkumných tématech a samostatné realizaci výzkumných projektů.

6.3 Sociální kompetence

- schopnost správného časového managementu odpovídajícího zadaným úkolům;
- schopnost konfrontovat vlastní vědecké kompetence a vlastní vědecké znalosti s jinými vědci, a to i interdisciplinárně;
- schopnost správně posoudit vlastní vědecké kompetence a vlastní vědecké znalosti;
- schopnost komunikovat s ostatními vědci a vědkyněmi;
- schopnost převzít odpovědnost, plnit sociální povinnosti a pracovat ku prospěchu veřejného zájmu a spolupracovat s mimouniverzitními institucemi.

7 Další požadavky a doporučení pro úspěšné zakončení studia

Smysl doktorského studia nespočívá pouze v absolvování kurzů, skládání závěrečných a dílčích zkoušek, psaní dizertace a její úspěšné obhajobě. Cílem je rovněž přispět ke komplexnímu rozvoji odborných znalostí, odborných kompetencí a dalších kompetencí a dovedností absolventů, které zlepší možnosti jejich kariérního upatnění. Proto studium zahrnuje také následující činnosti a úkoly.

7.1 Výuková činnost na univerzitě

Výuková činnost má/může obsahovat:

- plánování výuky a zapojení do ní v roli asistenta docentů a docentek nebo profesorů a profesorek,
- samostatný pedagogický úvazek v přiměřeném rozsahu,
- spoluúčast na přípravě studijních materiálů,
- společné vedení nebo samostatné vedení seminárních nebo závěrečných prací,
- vypracování posudků na závěrečné práce,
- spoluúčast na plánování a organizaci kurzů na domácí katedře,
- spoluúčast na hodnocení kvality výuky na domácí katedře.

7.2 Výzkumná činnost a vědecké aktivity

K výzkumu, publikační činnosti a dalším vědeckým aktivitám patří zejména:

- spoluautorství vědeckých publikací ve spolupráci se školitelem/školitelkou,
- vypracování samostatných vědeckých publikací a menších publikačních výstupů jako recenzí a zpráv z konferencí,
- spoluúčast na vědeckých projektech,

- spoluúčast na přípravě žádostí o projekty,
- podávání žádostí o vlastní menší (institucionální) projekty,
- účast na konferencích (zejména s vlastním příspěvkem),
- aktivity zaměřené na popularizaci výzkumu,
- zapojení do organizace vědeckých konferencí, kolokvií a seminářů nebo samostatné organizování takovýchto akcí,
- zapojení do vydávání vědeckých publikací, sborníků a časopisů a do hodnocení vědeckých publikací.

Výuková činnost a s ní související aktivity, jakož i další vědecké aktivity doktoranda/doktorandky probíhají pod supervizi školitele/školitelky, příp. jiné kompetentní osoby. V souvislosti s výukou se doktorandce/doktorandovi doporučuje další vzdělávání v oblasti vysokoškolské didaktiky.

Všechny realizované aktivity jsou ohodnoceny kreditními body a tvoří nezastupitelnou část celkového výkonu doktoranda/doktorandky v rámci doktorského studia. Systém kreditového hodnocení musí být nastaven tak, aby zahrnoval stejnou měrou studijní povinnosti, výukovou činnost i vědecké aktivity. Na druhou stranu by měl být dostatečně flexibilní a umožňovat studujícím náhradu jedné aktivity jinou aktivitou ze stejné oblasti tak, aby studující mohli sami rozhodovat o tom, které oblasti se chtějí věnovat. Čím širší je aktivita studujících, tím větší je nárůst nových kompetencí a v důsledku toho se zvyšují také budoucí kariérní příležitosti absolventů.

8 Uznávání získaného kreditového hodnocení

Zásadním rysem mezinárodního studijního programu je uznávání kreditů získaných na partnerské univerzitě, pokud s tím společně kurikulum počítá. U všech ostatních studijních povinností, které studující splní na jedné ze tří univerzit strategického partnerství, bude jejich uznávání posuzováno s maximální vstřícností. V tomto případě student ale nemá na uznání automaticky nárok.

Nabídka kurzů uvedených ve společném kurikulu je koncipována tak, aby garantovala rovnocennost nabízených kurzů s ohledem na kvalitu, metodiku a rozsah výuky na všech partnerských univerzit. Proto budou kredity získané v rámci tohoto strategického partnerství uznávány bez nutnosti přezkoumání jednotlivých případů.

Za účelem uznání vystaví univerzita, na níž studující příslušné kredity získal, potvrzení a poskytne domácí univerzitě doktoranda/doktorandky jednoznačné informace o získaných kreditech. Kontaktní osobou je školi-
tel/školiitelka doktorandky/doktoranda nebo příslušné studijní oddělení.

Všechny sporné případy budou řešeny projektovými partnery bilaterálně.

9 Nabídka kurzů

Angažovaná literatura a angažovaní autoři a autorky v evropské literatuře 21. století.....	25
Dějiny jazykovědy	27
Dějiny odborných jazyků	29
Etnické styly psaní ve vědě – mýtus, nebo realita?.....	31
Evropské kulturní dějiny	33
Feministická literární věda	35
Genderové a queerové teorie v kulturologii.....	37
Gramatické teorie 20. století	39
Interkulturní a transkulturní literatura	41
Intertextualita a intermedialita.....	43
Jazyk masmédií	45
Jazyk v politickém diskurzu.....	47
Jazykové kontakty	49
Konfesijní propaganda v literatuře a umění raného novověku.....	51
Korpusová lingvistika	53
Kulturologické koncepty v germanistice	55
Literatura a politika	57
Lyrika a hermetika.....	59
Multimodální texty mezi argumentací, persvazí a manipulací	61
Nové přístupy a paradigmaty v pragmalingvistickém a sociolingvistickém bádání.....	63
Onomastika – oblastí výzkumu, směry a úkoly.....	67

Paradigmata textové lingvistiky a její výzkumné trendy	69
Praktické otázky vědeckého publikování	71
Propaganda z pohledu lingvistiky	73
Publikování vědecko-výzkumných výsledků	75
Res publica v německojazyčné současné literatuře.....	77
Srovnávací „grammatika“ jako část aplikované lingvistiky	79
Stylistika textu	81
Syntaktické teorie a moderní lingvistika	83
Teoretické a praktické otázky interferenčních jevů	85
Teorie gramatikalizace	87
Tvorba projektů a sestavování žádostí o granty.....	89
Úvod do emoční lingvistiky	91
Úvod do kognitivní lingvistiky	93
Verbalizace smyslového vnímání.....	95
Vícejazyčnost a jazyková politika.....	97
Všeobecné a speciální dějiny jazyka	99
Vybrané kapitoly ze studijní lexikografie.....	101
Základní pojmy frazeologie a paremiologie	103
Židovská literatura v němčině?	105

Angažovaná literatura a angažovaní autoři a autorky v evropské literatuře 21. století

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Politická témata se dostávají do popředí zájmu mnoha evropských současných autorů a autorek. Neustále se rozvíjející společnost se stává novou narativní látkou mnoha literárních textů. Seminář se zabývá současným románem a současným dramatem. Cílem je rozkrýt společenskokritický potenciál textů a ukotvit je v mimoliterárním kontextu.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají znalosti o angažované literatuře v Evropě a seznámí se s obsáhlejší sbírkou textů k dané problematice. Zároveň rozvinou a prohloubí své jazykové kompetence.

Obsah předmětu

- Angažovaná literatura
- Politický text
- Investigativní žurnalismus
- Společensko-kritická literatura (román, drama, divadlo)
- Současná literatura, polská literatura, německojazyčná literatura
- Ruská literatura, ukrajinská literatura, česká literatura

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, referát, seminární práce.

Literatura

GANSEL, C. – NELL, W. (2016): Vom kritischen Denker zur Medienprominenz. Zur Rolle von Intellektuellen in Literatur und Gesellschaft vor und nach 1989. Bielefeld: Transcript.

- HEIDEMANN, G. – JABŁKOWSKA, J. – TOMASI-KAPRAL, E. (Hg.) (2019): Engagement. Literarische Potentiale nach den Wenden. Band 2. Berlin: Peter Lang.
- WOLTING, M. – JAROSZ-SIENKIEWICZ, E. (2019): Zaangażowanie. Reprezentacje polityczności w literaturze niemieckiego obszaru kulturowego. Kraków: Universitas.
- WOLTING, M. (Hg.) (2019): Neues historisches Erzählen. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.

Dějiny jazykovědy

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je poskytnout přehled nejdůležitějších vývojových etap jazykovědy od jejich počátků až do dnešní doby. Nejprve zaměřuje pozornost na počátky jazykovědného bádání v antice, středověku a raném novověku. Dalším cílem je pak jednak podnítit zájem o prohlubující studium vybraných témat z dějin jazykovědy, jednak vybavit studující schopností reflektovat základy a podmíněčnost metodických přístupů v jazykovědném bádání.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají přehled o nejdůležitějších vývojových etapách jazykovědy od jejich počátků až do současnosti a jsou schopni/y reflektovat základy a podmíněčnost metodických přístupů v jazykovědném bádání.

Obsah předmětu

- Platónův dialog Kratylos
- Antičtí gramatikové
- Předchůdci jazykovědy ve středověku a raném novověku
- Gramatika z Port-Royal
- Herder a Humboldt
- Historicko-srovnávací jazykověda
- Mladogramatikové
- Ženevská škola (de Saussure, Meillet)
- Pražská škola (Trubetzkoy, Jakobson)
- Jazyková typologie, Sapir-Whorfova hypotéza a Weisgerberův model
- Generativní gramatika
- Rozvoj jazykovědy ve 2. polovině 20. století

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, vypracování písemné práce jako podkladu pro ústní zkoušku.

Literatura

- ALLEN, K. (ed.) (2013) : Handbook of the History of Linguistics. Oxford: Oxford University Press.
- ARENS, H. (1974): Sprachwissenschaft. Der Gang ihrer Entwicklung von der Antike bis zur Gegenwart. 2 Bde. Frankfurt am Main: Fischer.
- AUROUX, S. et al. (Hg.) (2006): Geschichte der Sprachwissenschaften. Ein internationales Handbuch zur Entwicklung der Sprachforschung von den Anfängen bis zur Gegenwart. 3 Bde. Berlin; New York: De Gruyter.
- BREKLE, H. E. (1985): Einführung in die Geschichte der Sprachwissenschaft. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- GARDT, A. (1999): Geschichte der Sprachwissenschaft in Deutschland. Vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert. Berlin; New York: De Gruyter.
- HELBIG, G. (2016): Geschichte der neueren Sprachwissenschaft. Unter dem besonderen Aspekt der Grammatik-Theorie. Berlin; Boston: De Gruyter.
- LAW, V. (2003): The History of Linguistics in Europe. From Plato to 1600. Cambridge: Cambridge University Press.
- WILDGEN, W. (2011): Die Sprachwissenschaft des 20. Jahrhunderts. Berlin; New York: De Gruyter.

Dějiny odborných jazyků

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je poskytnout teoretický přehled o tématicce odborných jazyků všeobecně a o jejich vývoji. Pozornost je při tom směřována mj. na zvláštnosti vybraných odborných jazyků v minulosti a v současnosti z pohledu lexikologie, frazeologie a slovtvorby. Ve světle pokračující diverzifikace a narůstajícího zvědeckění dnešní komunikace nabývá výzkum komunikace v odborných sférách na důležitosti. Seminář se v této souvislosti zaměřuje na otázku, které z dřívějšího pohledu odborné jazykové prostředky se mezitím etablovaly v dnešním obecném jazyce. Cílem je prozkoumat tento proces na příkladu několika vybraných textů, a sice na pozadí jeho kulturně-historických a vědecko-historických příčin, jakož i metodických problémů při popisování historických odborných jazyků.

Získané způsobilosti

Studující získají všeobecný teoretický přehled o odborných jazycích a jejich vývoji, budou schopni analyzovat zvláštnosti vybraných odborných jazyků z pohledu lexikologie, frazeologie a slovtvorby a posílí svou kompetenci v propojení teoretických a praktických poznatků s každodenní jazykovědnou praxí.

Obsah předmětu

- Teorie a metody výzkumu odborných jazyků
- Vývoj odborných jazyků v němčině, specifické odborné jazyky
- Slovtvorné vzorce v odborných jazycích současnosti a minulosti
- Frazeologie v odborných jazycích
- Historický význam odborných jazyků
- Význam odborných jazyků pro vznik a zprostředkování vědních oborů
- Odborné jazyky a specifické jazyky
- Paralely a divergence z historického pohledu

- Tendence diverzifikace spektra odborných jazyků

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění dílčích úkolů, seminární práce, ústní zkouška.

Literatura

- BARZ, I. (2008): Fachtextsorten gestern und heute. Festschrift für Ingrid Wiese. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- BAUMANN, K.-D. (2004): Pluralität in der Fachsprachenforschung. Tübingen: Narr.
- HABERMANN, M. (2001): Deutsche Fachtexte der frühen Neuzeit. Berlin: De Gruyter.
- HOFFMANN, L. (1988/97): Fachsprachen. Ein internationales Handbuch zur Fachsprachenforschung und Terminologiewissenschaft. Berlin: De Gruyter.
- KRAMER, U. (2011): Spezielle Wortschätze und ihre Kodifizierung in deutschen Wörterbüchern: Tradition, Konstanz und Wandel. Berlin: De Gruyter.
- ROELCKE, T. (2005): Fachsprachen. Berlin: Erich Schmidt.

Etnické styly psaní ve vědě – mýtus, nebo realita?

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je diskutovat otázky organizace textu a formulačních rutin ve vědeckých textech. Seminář se zaměřuje na etnicky vytvořené vzorce a zkoumá je z kontrastivního pohledu. V odborné literatuře převládá jednoznačně názor, že formulační rutiny jsou podmíněny hodnotovými systémy, styly myšlení a praktikami jednání specifickými pro danou kulturu. Píšící lidé jsou vychováváni v tradovaných vzorcích výstavby textu. Pozorování těchto rutin umožňuje vyvodit závěry týkající se tradic vědeckého diskurzu v dané zemi. Ve středu pozornosti se nachází němčina jako jazyk vědy. Prostřednictvím srovnání obvyklých formulačních rutin v prvním jazyce s texty rodilých mluvčích němčiny bude vytvořen univerzální přehled kritérií, s jehož pomocí mohou být analyzovány libovolné texty v libovolně vytvořené dvojici jazyků s ohledem na jejich rétorické konvergence a divergence.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky si rozšíří náhled na němčinu jako jazyk vědy, osvojí si formulační rutiny typické pro vědecké texty vybraných druhů z pohledu německy píšících germanistů, jejichž prvním jazykem není němčina, a naučí se redukovat interference vlastních kulturních tradic a diskuzních vzorců v akademickém psaní v němčině jako cizím jazyce.

Obsah předmětu

- Co je jazyk?
- Postavení tzv. vědeckého jazyka v kontextu jazyka
- Němčina jako jazyk vědy (vzestup a pád)
- Němčina jako jazyk vědy (formální a pragmasémantické aspekty)
- „Vědecká komunita hovoří anglicky“ + „angličtina je nutností, němčina výhodou“: vypořádání se s pidginizací němčiny jako jazyka vědy

- Zvláštnosti němčiny jako jazyka vědy z pohledu mateřského vědeckého jazyka

Požadavky na studenta

Referát v délce cca 20 minut ke kontrastivním otázkám vědeckého jazyka, přičemž bude obsah prezentace vypracován také písemně (článek) a bude hodnocen a diskutován ve skupině.

Literatura

- BREITKOPF, A. – VASSILEVA, I. (2007): Osteuropäischer Wissenschaftsstil. In: Auer, Peter – Baßler, Harald (Hg.): Reden und Schreiben in der Wissenschaft. Frankfurt am Main: Campus, s. 211–224.
- CIRKO, L. – PITTNER, K. (Hg.) (2018): Wissenschaftliches Schreiben interkulturell: Kontrastive Perspektiven. Berlin u. a.: Peter Lang.
- CLYNE, M. (1991): Zu kulturellen Unterschieden in der Produktion und Wahrnehmung englischer und deutscher wissenschaftlicher Texte. In: Info DaF 18, 4, s. 376–383.
- ESSER, R. (1997): Etwas ist mir geheim geblieben am deutschen Referat. Kulturelle Geprägtheit wissenschaftlicher Textproduktion und ihre Konsequenzen für den universitären Unterricht von Deutsch als Fremdsprache. München: Iudicium.
- GALTUNG, J. (1985): Struktur, Kultur und intellektueller Stil. Ein vergleichender Essay über sachsenische, teutonische, gallische und nipponische Wissenschaft. In: Wierlacher, Alois (Hg.): Das Fremde und das Eigene: Prolegomena zu einer interkulturellen Germanistik, München: Iudicium, s. 151–193.
- KAISER, D. (2002): Wege zum wissenschaftlichen Schreiben. Eine kontrastive Untersuchung zu studentischen Texten aus Venezuela und Deutschland. Tübingen: Stauffenburg.
- STEZANO COTELO, K. (2008): Verarbeitung wissenschaftlichen Wissens in Seminararbeiten ausländischer Studierender. Eine empirische Sprachanalyse. Studien Deutsch, Band 39. München: Iudicium.

Evropské kulturní dějiny

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem semináře je seznámit se s kulturologickými texty nezbytnými pro pochopení evropských kulturních dějin, a to v kontextu germanistiky. Pozornost bude věnována obzvláště otázkám kulturních, národních a dalších, např. konfesních identit. V popředí budou přitom zkoumány fenomény, které měly vliv na utváření evropské identity od antiky až po současnost. Na základě znalosti teoretických konceptů a v semináři probíraných konkrétních příkladů, jako jsou prostorová uspořádání a kulturní krajiny, budou ústřední pojmy evropské (případně německé) identity následně podrobeny kritické reflexi.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky znají základní kulturologické koncepty, rozumí kulturnímu významu a dějinnému kontextu navštívených památek a umějí kriticky reflektovat koncepty evropské identity těmito památkami reprezentované.

Obsah předmětu

- Evropa a střední Evropa: kulturologické konceptualizace
- Diskurzy moci a dějin od novověku
- Kosmos – svět – Evropa: cesta z mytologie do alegorie
- Světové státní patronky ve středoevropském prostoru (Germania, Bohemia, Polonia, Bavaria, Saxonia) a jejich duchovní kontrahenti (zemští svatí patronové)
- Kulturní krajiny: od antických pastýřských idyl přes biblické, středověké a raně novověké rajské krajinné koncepty po romantické krajiny
- Zrcadlení výše zmíněných prostorových konceptů v nacionalistických pojetích krajiny Střední Evropy (ideologie krev a půda, literatura domoviny)

- Dvě tematické exkurze v českosaském prostoru (Most, Duchcov, Teplice, Litoměřice apod. na straně české a Drážďany, Pirna, Míšeň, Schloss Weesenstein, Barockgarten Großsedlitz apod. na straně saské)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích a exkurzích, interpretace uměleckého díla (obraz/památník/literární text) v rámci semináře a následně vypracování písemné práce reflektující obsah semináře.

Literatura

- CSÁKY, M. (2010): *Das Gedächtnis der Städte: kulturelle Verflechtungen – Wien und die urbanen Milieus in Zentraleuropa*. Wien: Böhlau.
- DELOUCHE, F. (ed.) (2012): *Das europäische Geschichtsbuch: Von den Anfängen bis ins 21. Jahrhundert*. Stuttgart: Klett-Cotta.
- FEICHTINGER, J. – COHEN, G. B. (eds.) (2017): *Understanding Multiculturalism. The Habsburg Central European Experience*. New York; Oxford: Berghahn Books.
- KRAUSS, H. (2004): *Das Paradies. Eine kleine Kulturgeschichte*. München: C. H. Beck.
- VAN MARWYCK, M. (2010): *Gewalt und Anmut. Weiblicher Heroismus in der Literatur und Ästhetik um 1800*. Bielefeld: Transcript.
- VIETTA, S. (2007): *Europäische Kulturgeschichte. Eine Einführung*. Paderborn: UTB.

Feministická literární věda

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je seznámit se s feministickými literárněvědnými koncepty od 80. let 20. století a diskutovat s nimi jejich přínos pro genderově orientovanou analýzu literárních textů. Tematizována bude jednak role ženy v dějinách literatury, jednak přínos psychoanalytických, sémiotických, poststrukturalistických a dekonstruktivistických teorií pro analýzu literárních textů, umožňujících rozpoznat a sledovat (de)konstrukci obrazů žen v literatuře od doby osvícenství do současnosti.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky se umějí orientovat ve feministickém literárněvědném diskurzu, který významně přispěl k etablování tzv. Gender Studies, a dokáží aplikovat koncepty feministických literárních teorií popř. Gender Studies na konkrétní literární text.

Obsah předmětu

- Ženy v literární produkci 18. a 19. století
- Ženy v dějinách literatury
- Konstruktivní a dekonstruktivní teorie, teorie sexuální diference
- Feministické literární teorie I (psychoanalytické a sémiotické koncepty)
- Feministické literární teorie II (poststrukturalistické a dekonstruktivistické koncepty, koncept tzv. ženského psaní)
- Feministické teorie a Gender Studies
- Obraz ženy v literatuře a jeho proměny

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, ústní referát ke zvolenému teoretickému textu popř. aplikace feministické teorie (popř. Gender Studies) na vybraný literární text.

Literatura

- BEAUVOIR, S. de (2000): Das andere Geschlecht. Sitte und Sexus der Frau. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt.
- BOVENSCHEN, S. (1979): Die imaginierte Weiblichkeit. Exemplarische Untersuchungen zur kulturgeschichtlichen und literarischen Präsentationsformen des Weiblichen. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- GRUVER, N. – LANGENBERGER, B. (2020): Feministische Theorie und Genderforschung: Die philosophischen Grundlagen. Stuttgart: UTB.
- JEREMIAH, E. (2012): Nomadic Ethics in Contemporary Women's Writing in German. Strange Subjects. Rochester: Boydell & Brewer.
- KLÜGER, R. (1996): Frauen lesen anders. Essays. München: DTV.
- LINDHOFF, L. (2003): Einführung in die feministische Literaturtheorie. Stuttgart: J. B. Metzler.
- OSINSKI, J. (1998): Einführung in die feministische Literaturwissenschaft. Berlin: Erich Schmidt.
- NIEBERLE, S. (2014): Gender Studies und Literatur. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- SMITH, S. – WATSON, J. (1998): Women, autobiography, theory. A reader. Wisconsin: University of Wisconsin Press.

Genderové a queerové teorie v kulturologii

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Umělecká díla a různé kulturní artefakty, či fenomény často odráží kulturní reprezentace ženskosti, mužnosti a tzv. vynucené heterosexuality. Nezřídka má jejich působení performativní a současně i normativní charakter, na druhé straně však v sobě skrývá i potenciál sebedestrukce anebo možnost „opačné“ interpretovat. Seminář se v této souvislosti zaměří na uvedené aspekty a jejich vnímání během procesu čtení a interpretace. Cílem je osvojení si kritické recepce a vědomého vnímání tohoto procesu v kontextu genderových a queero- vých teorií.

Získané kompetence

Doktorandi a doktorandky získají schopnost reflektovat jazykovou a kulturní konstrukci subjektů, obrazů, vzorců a norem v textech a jiných oblastech kultury. Rozšíří si vlastní čtenářskou a recepční kompetenci a rozvinou svou schopnost vnímat literární texty a kulturní „texty“ z hlediska genderové a queerové perspektivy. Zároveň získají schopnost kritické autoreflexe, která by měla působit proti tzv. normativní či vlastní metodologické „slepotě“.

Obsah předmětu

- Mluvení a mlčení o genderu v literatuře a kultuře, konstrukce subjektu
- Kulturní reprezentace mužnosti a ženskosti, kulturní obrazy, symboly a metafory
- Symbolický pořádek a sexuální stratifikace, sociokulturní a ekonomická paradigmatata
- Heteronormativní a mužská hegemonie, umělecké zobrazení genderových a sexuálních mocenských vztahů
- Queer reading a epistemologie úkrytu, zobrazování homosexuality v kultuře

- Trans-pohled a kritická dekonstrukce v literatuře a mimo ni, intersekcionalní přístup k analýze textů a exkurz k „mimoliterárním textům”

Požadavky na studenta

Aktivní spoluúčast na semináři a seminární práce s vlastní analýzou a interpretací literárního díla nebo kulturního artefaktu či fenoménu. Hodnotí se schopnost argumentovat na základě primárních textů, schopnost použít odbornou terminologii a schopnost kritického náhledu na vlastní analýzu.

Literatura

- BABKA, A. – POSSELT, G. (2016): Gender und Dekonstruktion. Wien: Facultas.
- BAISCH, K. (Hg.) (2002): Gender Revisited: Subjekt- und Politikbegriffe in Kultur und Medien. Stuttgart; Weimar: J. B. Metzler.
- BENTHIEN, C. – STEPHAN, I. (Hg.) (2003): Männlichkeit als Maskerade: Kulturelle Inszenierungen vom Mittelalter bis zur Gegenwart. Köln; Weimar; Wien: Böhlau.
- BRAUN, Ch. – STEPHAN, I. (Hg.) (2005): Gender @ Wissen: Ein Handbuch der Gender-Theorien. Köln u. a.: Böhlau.
- BUTLER, J. (1991): Das Unbehagen der Geschlechter. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- BUTLER, J. (1997): Körper von Gewicht. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- DEGELE, N. (2008): Gender/Queer Studies: Eine Einführung. Paderborn: Wilhelm Fink.
- KRASS, A. (2003): Queer Denken: Gegen die Ordnung der Sexualität (Queer Studies). Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- NÜNNING, V. – NÜNNING, A. (2004): Erzähltextanalyse und Gender Studies. Stuttgart; Weimar: J. B. Metzler.
- SCHÖSSLER, F. (2008): Einführung in die Gender Studies. Berlin: Akademie.
- SEDGWICK, E. K. (2003): Touching Feeling. Affect, Pedagogy, Performativity. Durham; London: Duke University Press.

Gramatické teorie 20. století

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je seznámit se s významnými gramatickými teoriemi 20. století, které se opírají o strukturalistické tradice. Strukturalismus představuje zastřešující označení pro různé evropské a americké lingvistické školy. Jejich společným rysem je, že se opírají o stěžejní dílo Ferdinanda de Saussura. Americký strukturalismus se zaměřuje primárně na segmentování a klasifikování vět v rámci složkové analýzy. Generativní gramatika zkoumá kompetence mluvčích vytvářet správné věty. Ve středu zájmu valenční teorie je sloveso a jeho schopnost vázat na sebe další větné členy. Ve funkční gramatice hrají zásadní roli pro konstrukci vět komunikativní aspekty. Pozornost věnována různým faktorům, které ovlivňují tvoření vět.

Získané kompetence

Doktorandi a doktorandky mají přehled o rozvoji gramatických teorií ve 20. století a dokáží popsat vliv strukturalistických metod na jednotlivé gramatické teorie, které se vyvinuly v Evropě a v USA.

Obsah předmětu

- Strukturalismus jako zastřešující označení pro různé vědecké přístupy
- Strukturalismus: Ferdinand de Saussure
- Strukturalismus v Evropě a Americe
- Tradiční gramatika versus tzv. Konstituentengrammatiken
- Gramatika frazeologických struktur
- Kategoriální gramatika a lexikálně funkční gramatika
- Teorie rekce
- Dependenční gramatika: U. Engel, H.-W. Eroms, K. Welke, V. Ágel

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, úspěšné zvládnutí diskuze v rámci kolokvia.

Literatura

- ÁGEL, V. (2000): Valenztheorie. Tübingen (= narr studienbücher): Narr.
- CHOMSKY, N. (1981): Lectures on Government and Binding. Mouton: De Gruyter.
- ENGEL, U. (2004): Deutsche Grammatik. München: Iudicium.
- EROMS, H.-W. (2000): Syntax der deutschen Sprache. Berlin: De Gruyter.
- GARDT, A. (1999): Geschichte der Sprachwissenschaft in Deutschland. Vom Mittelalter bis ins 20. Jahrhundert. Berlin (= de Gruyter Studienbuch): de Gruyter.
- HELBIG, G. (2000): Quo vadis, Grammatik? In: Bayer, J. – Römer C. Hrsg. von der Philologie zur Grammatiktheorie. Tübingen: Niemeyer, s. 3–13.
- HOFFMANN, L. (2003): Funktionale Syntax. Die pragmatische Perspektive. Berlin: De Gruyter.
- SAUSSURE, F. de (1916): Cours de linguistique générale (Grundfragen der allgemeinen Sprachwissenschaft). Europäische und amerikanische linguistische Schulen. Berlin: De Gruyter.
- WELKE, K. (2005): Deutsche Syntax funktional. Perspektiviertheit syntaktischer Strukturen. Tübingen: Stauffenburg.

Interkulturní a transkulturní literatura

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Na základě diskurzu posledních desetiletí vztahujícího se k pojmům interkulturalita a transkulturalita budou tyto pojmy nejdříve teoreticky vymezeny (literatura migrantů, migrační literatura, interkulturní a transkulturní literatura) a diskutována jejich relevance vůči interkulturním konceptům hybridity, liminality, polyfonie (popř. dialogicity) a překladu jako prostředku kulturního transferu. V neposlední řadě bude věnována pozornost zejména fenoménu tzv. Eastern Turn v německojazyčné současné literatuře a na příkladu analýzy konkrétních literárních textů ověřován přínos interkulturních teorií pro literárněvědnou analýzu.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky se orientují jak ve vývoji pojmů, tak i v základních interkulturních a transkulturních konceptech, jsou schopni/y aplikovat získané teoretické poznatky na konkrétní literární text a analyzovat ho z tohoto pohledu po obsahové i formální stránce.

Obsah předmětu

- Koncept interkulturality (Wierlacher)
- Koncept transkulturality (Welsch)
- Postkoloniální teorie (H. Bhabha)
- Pojmy ve vývoji: literatura migrantů, migrační literatura, interkulturní literatura
- Koncepty interkulturality II: hybridita, liminialita, polyfonie (topografie hlasů – Chiellino, dialogicita – Amodeo)
- Kultura jako překlad
- Základy a hranice interkulturní literární vědy
- Tzv. Eastern Turn v 90. letech 20. století

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, ústní referát ke zvolenému teoretickému textu popř. aplikace interkulturní teorie na vybraný literární text.

Literatura

- BLUM-BARTH, N. (2016): Transkulturalität, Hybridität, Mehrsprachigkeit. Von der Vision zur Revision einiger Forschungstrends. German as a foreign language, s. 113–130. Online: <http://www.gfl-journal.de/1-2016/blum-barth.pdf> [13.12.2019].
- CHIELLINO, C. (2000) (Hg.): Interkulturelle Literatur in Deutschland. Ein Handbuch. Stuttgart: J. B. Metzler.
- FELISZEWSKI, Z. – BLIDY, M. (2019) (Hg.): Fremdheit – Andersheit – Vielheit. Studien zur deutschsprachigen Literatur und Kultur. New York: Peter Lang.
- GLESENER, J. E. – ROELEN, N. – SIEBURG, H. (2007) (Hg.): Das Paradigma der Interkulturalität. Themen und Positionen in europäischen Literaturwissenschaften. Bielefeld: Transcript.
- HAINES, B. (2008): The Eastern Turn in Contemporary German, Swiss and Austrian Literature. *Debatte*. 16 (2), s. 135–149.
- HOFMANN, M. – PATRUT, I.-K. (2015): Einführung in die interkulturelle Literatur. Darmstadt: WBG.
- LESKOVEC, A. (2011): Einführung in die interkulturelle Literaturwissenschaft. Darmstadt: WBG.
- MECKLENBURG, N. (2009): Das Mädchen aus der Fremde. Germanistik als interkulturelle Literaturwissenschaft. München: Iudicium.
- WIERLACHER, A. – BOGNER, A. (2003) (Hg.): Handbuch interkulturelle Germanistik. Stuttgart: J. B. Metzler.
- WELSCH, W. (2009): Was ist eigentlich Transkulturalität? In: Darowska, L. – Lüttenberg, Th. – Machold, C. (Hg.): Hochschule als transkultureller Raum? Kultur, Bildung und Differenz in der Universität. Bielefeld: Transcript, s. 39–66.

Intertextualita a intermedialita

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Hlavním cílem semináře bude získání metodických základů pro práci s intertextuálními aspekty v literatuře a hloubkovou mediální analýzu. Studující získají diferencovaný pohled na umělecké směry moderny zaměřené na konkrétní problematiku (zobrazení odcizení, války) a na variabilitu estetického účinku v závislosti na médiu. Jako příklad budou sloužit filmové adaptace, divadelní úpravy a další formy uměleckého vyjádření. Pozornost bude věnována především intermediálnímu potenciálu textů Franze Kafky a Jaroslava Haška, tedy dramatisaci a četným filmovým adaptacím české, německé, rakouské a americké proveniencí.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají znalosti metodických základů literární a mediální analýzy a jsou schopni je uplatnit při interpretaci konkrétních textů či jiných mediálních zpracováních.

Obsah předmětu

- Základy intertextové a mediální analýzy
- Kafkův „Proces“: intermediální potenciál románu
- Dramatizace Jana Grossmana (1966)
- Filmové adaptace: Orson Welles (1962); Steven Sonderbergh (1991)
- „Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války“: překlad Grete Reinerové (1926) a Antonína Brouska (2014)
- Švejk v médiích (kniha/ilustrace Josefa Lady, němý film, hraný a animovaný film, divadlo, píseň)
- Švejk v (německojazyčných) kulturách (Brecht, Kutschera, Rühmann, Muliar)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na semináři, plnění dílčích úkolů k Haškovi a Kafkovi v závislosti na daném médiu (kniha, film, dramatinizace, ilustrace).

Literatura

ALBERSMEIER, F.-J. (Hg.) (2003): *Texte zur Theorie des Films*. Stuttgart: Reclam.

BOHNENKAMP, A. (Hg.) (2012): *Literaturverfilmungen*. Stuttgart: Reclam.

GROSSMAN, J. – HOLÝ, J. – POKORNÁ, T. (eds.) (1991): *Analýzy*, Praha: Československý spisovatel.

HICKETHIER, K. (2012): *Film- und Fernsehanalyse*. Stuttgart; Weimar: J. B. Metzler.

PREECE, J. (2002): *The Cambridge Companion to Kafka*. Cambridge: Cambridge University Press.

ORR, J. – NICHOLSON, C. (Hg.) (1992): *Cinema and Fiction. New Modes of Adapting, 1950–1990*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

SCHAMSCHULA, W. (ed.) (1989): *Jaroslav Hašek 1883–1983. Proceedings of the International Hašek-Symposium, June 24–27*. Frankfurt am Main; Bern; New York; Paris: Peter Lang.

Jazyk masmédií

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem kurzu je prohloubit znalosti studujících v doktorském programu na poli masmédií (zejména tisku a onlinových médií). Pozornost bude věnována novým tendencím v masmédiích, např. „bulvarizaci“ seriózních (print)médií, dále tzv. hypertextu v onlinových médiích, vztahu mezi textem a obrazem a vývoji textových druhů a jejich prolínání. Na konkrétních příkladech textových druhů z vybraných novin a magazínů budou analyzovány jazykově stylistické prostředky, např. metaforika a idiomatika.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají nové znalosti o vývojových tendencích v masmédiích a budou je moci aplikovat při analýze konkrétních textů z vybraných masmédií.

Obsah předmětu

- Rozdělení masmédií
- Seriózní masmédiá a bulvár – tendence k „infotainmentu“ a bulvarizaci masmédií
- Onlinová média a „hypertext“
- Vztah mezi textem a obrazem
- Textové druhy a jejich prolínání
- Metaforika a idiomatika v publicistických textech
- Analýzy vybraných publicistických textů (Der Spiegel, Focus, FAZ, Die Zeit, SZ, Bildzeitung)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, plnění dílčích úkolů spočívajících v analýzách vybraných publicistických textů z tištěných i onlinových médií.

Literatura

- BURGER, H. – LUGINBÜHL, M. (2014): *Mediensprache. Eine Einführung in Sprache und Kommunikationsformen der Massenmedien*. 4., neu bearbeitete und erweiterte Auflage. Berlin; Boston: De Gruyter.
- FIX, U. – WELLMANN, H. (Hg.) (2000): *Bild im Text – Text im Bild*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.
- MEDIENWISSENSCHAFT. Ein Handbuch zur Entwicklung der Medien und Kommunikationsformen. (2001) Hrsg. von J.-F. Leonardt – H.-W. Ludwig – D. Schwarze – E. Straßner. (HSK-Bände 15/1–3). Berlin; New York: De Gruyter.
- SCHMITZ, U. (2004): *Sprache in modernen Medien. Einführung in Tatsachen, Theorien, Themen und Thesen*. Berlin: Erich Schmidt.

Jazyk v politickém diskurzu

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Jazyk hraje centrální úlohu prakticky ve všech oblastech politiky. Cílem tohoto předmětu je poskytnout studujícím přehled o oblastech využití politického jazyka a současně je seznámit se stavem výzkumu této problematiky. Základem je definice politického konání a jak se realizuje pomocí jazyka. Kromě toho se obeznámí s metodami politickolingvistické analýzy. Pozornost bude přitom věnována zejména lexice, typu textů a diskurzům. V této souvislosti se seminář zaměří na analýzu konkrétních příkladů. V neposlední řadě se seminář bude věnovat také otázce sestavení relevantního korpusu politických textů, relevantních pro další výzkum.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky jsou schopni/y vnímat jazyk v politickém diskurzu a rozpoznat strategie užívání jazyka pro politické účely. Umějí popsat na konkrétních příkladech z minulosti i ze současnosti funkci jazyka s ohledem na jeho schopnost ovlivňovat veřejné mínění, manipulovat s ním a utvářet pocit identity.

Obsah předmětu

- Základy politického využívání jazyka
- Funkce politického využívání jazyka
- Metody využívání jazyka
- Jazykové prostředky v politické reklamě
- Jazyková manipulace ve službách totalitních systémů a ideologií
- Jazykové rituály současnosti
- Analýza politických vystoupení z pohledu jazykových prostředků: lexika, frazeologie
- Analýza politických vystoupení z pohledu jazykových prostředků: stylistika

- Analýza politických vystoupení z pohledu jazykových prostředků: argumentační strategie
- Analýza politických vystoupení z pohledu jazykových prostředků: rétorika
- Politická žurnalistika a její specifika

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, úspěšné zvládnutí diskuze v rámci kolokvia.

Literatura

- GIRNTH, H. (Hg.) (2006): Strategien politischer Kommunikation. Berlin: Erich Schmidt.
- JARREN, O. – SARCINELLI, U. – SAXER, U. (Hg.): Politische Kommunikation in der Mediengesellschaft. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- KILIAN, J. (Hg.) (2005): Sprache und Politik. Mannheim: Duden.
- KUHNERT, S. (2007): Wortkampf nach dem Wahlkampf. Politische Argumentation im Fernsehen. Saarbrücken: VDM.
- SCHMITT, D. (Hg.) (1993): Doktrin und Sprache in der ehemaligen DDR bis 1989. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- SCHUPPENER, G. (Hg.) (2008): Sprache des Rechtsextremismus. Leipzig: Hamouda.
- WODAK, R. (2008): Handbook of communication in the public sphere. Berlin: De Gruyter.

Jazykové kontakty

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace/ cíle předmětu

Cílem předmětu je zprostředkovat studujícím teoretické základy jazykového kontaktu a jeho důsledků. V souvislosti s tím budou krátce osvětleny společenské a politicko-historické kontexty tohoto jevu. Seminář se zabývá primárně regionálními jazykovými kontakty ve střední a východní Evropě a s tím souvisejícím procesem přejímání z němčiny do polštiny, češtiny, slovenštiny, ruštiny a dalších jazyků, zároveň ale tematizuje také přejímky ze jmenovaných jazyků do němčiny. Pozornost bude věnována rovněž historickým a soudobým jevům souvisejícím s míšením jazyků, jako např. etnolekty přistěhovalců v Německu. Předmět se dále zabývá podmínkami vzniku pidginu a kreolských jazyků a zkoumá jejich zvláštnosti.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky si osvojí metody zkoumání jazykových kontaktů a umějí je přiměřeně použít. Znají formy jazykových kontaktů a dokáží interpretovat jejich důsledky. Chápu rovněž roli prestiže a gramatikalizace v kontextu jazykových kontaktů.

Obsah předmětu

- Nauka o jazykových kontaktech jako lingvistická disciplína
- Metody zkoumání jazykových kontaktů
- Psycholingvistické důsledky jazykových kontaktů
- Sociolingvistické důsledky jazykových kontaktů
- Vliv jazykových kontaktů na jednotlivé roviny jazyka (fonologickou, morfologickou, syntaktickou, lexikální, stylistickou)
- Code-Switching a transfer
- Prestiž a jazykové kontakty
- Procesy gramatikalizace

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění dílčích úkolů, seminární práce, ústní zkouška.

Literatura

- GOEBL, H. et al. (1996–1997): *Kontaktlinguistik. Ein Handbuch internationaler Forschung*. Berlin: De Gruyter.
- HEINE, B. – KUTEVA, T. (2005): *Language Contact and Grammatical Change*. Cambridge: Cambridge University Press.
- LIPAVIC OŠTIR, A. – KOLETNIK, M. (2012): Substantivartikel im Slowenischen: Varianten, Verwendung und Entstehung. *Jezikoslovlje*, Br. 3. Osijek.
- LIPAVIC OŠTIR, A. (2011): Grammaticalization and language contact between German and Slovene. In: Nomachi, Motoki (ed.): *Grammaticalization in Slavic Languages*. Sapporo: Hokkaido University.
- RIEHL, C. (2004): *Sprachkontaktforschung. Eine Einführung*. Tübingen: Narr.
- THOMASON, S. G. (2001): *Language Contact: An Introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Konfesijní propaganda v literatuře a umění raného novověku

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotae / cíle předmětu

Reformace započatá Martinem Lutherem a zejména pak jezuiti podporovaná katolická protireformace nadnesly v 16. a 17. století potřebu indoktrinace lidových mas svými myšlenkami. A jelikož většina populace byla analfabetická, prokázaly se jako nejvhodnější média především písně, kázání a obrazy. Propagandistické metody a strategie, vyvíjené v době náboženských bojů v raném novověku byly později bez zábran adaptovány na nacionalistické a politické obsahy. Materiálovou bází semináře budou tvořit převážně literární a ikonografické prameny z Českých zemí (Čechy, Morava, Slezsko, Lužice), přičemž zvláště konfesijně rozdělené Slezsko se po třicetileté válce profilovalo jako přední kolbiště.

Cílem kurzu je naučit studující rozpoznávat manipulativní strategie, metody a intence skryté v textech a uměleckých výtvořech na příkladu kulturních výtvořů z doby raného novověku, senzibilizovat je vůči manipulativním podtextům a rozvíjet jejich kritické myšlení.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky jsou obeznámeni/y s propagandistickými strategiemi a metodami, dokáží je rozpoznat v textech a v uměleckých dílech různých epoch, analyzovat a interpretovat je.

Obsah předmětu

- Média konfesijní propagandy: píseň, kázání, obraz (ale též pamflet, traktátová literatura, dramatické texty)
- Konfesijní propagandistické metody a strategie raného novověku
- Píseň jako médium konfesijní propagandy (husité, Martin Luther, Jesuité) a její metodické ozvuky v nacionalismu a v období ideologicko-politických střetnutí ve 20. století (komunismus, nacionální socialismus)
- Kázání jako médium konfesijní propagandy s přesahy do moderní doby (politická řeč)

- Umění jako médium konfesijní propagandy (masově šířená tištěná grafika, náboženské umění, hudba a architektura)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce na téma konfesijní propagandy v konkrétních textech a/nebo uměleckých výtvorech.

Literatura

- BAUER, B. (1986): Jesuitische ‚ars rhetorica‘ im Zeitalter der Glaubenskämpfe. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- CANETTI, E. (2011): Masse und Macht. Frankfurt am Main: Fischer.
- FISHER, A. J. (2014): Music, piety, and propaganda: the soundscapes of counter-reformation Bavaria. Oxford: Oxford University Press.
- FRANK, G. – WEIGEL, M. L. (2018): Reformation und Bildnis: Bildpropaganda im Zeitalter der Glaubensstreitigkeiten. Regensburg: Schnell & Steiner.
- HERZIG, A. (2002): Konfession und Heilsgewissheit. Schlesien und die Grafschaft Glatz in der Frühen Neuzeit. Bielefeld: Aschendorff, Verlag für Regionalgeschichte.
- HSIA, R. P. (1998): Gegenreformation. Die Welt der katholischen Erneuerung 1540–1770. Frankfurt am Main: Fischer.
- KARBUSICKY, V. (1973): Ideologie im Lied, Lied in der Ideologie. Kulturanthropologische Strukturanalysen. Köln: Gerig.
- MOSER, D.-R. (1981): Verkündigung durch Volksgesang. Studien zur Liedpropaganda und -katechese der Gegenreformation. Berlin: Erich Schmidt.

Korpusová lingvistika

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Předmětem korpusové lingvistiky je vědecký výzkum metodiky kvantitativní a kvalitativní analýzy jazykových korpusů. V rámci semináře budou postulovány a analyzovány procesy lingvistické interpretace na lexikální úrovni. Takovýto způsob metodologického výzkumu umožňuje generalizovat vybrané jazykové jevy na teoretické úrovni, reflektovat je a předložit je k diskuzi při vytváření lingvistických teorií.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky jsou obeznámeni/y s nejnovějšími metodami a trendy v oblasti korpusové lingvistiky, jsou schopni analyzovat gramatické a lexikální jevy pomocí metod korpusové lingvistiky, dokáží zkoumat a vyhodnocovat jazykové jevy pomocí kvantitativních metod, interpretovat zkoumaný jazyk z lingvistického hlediska a ověřit své hypotézy na empirickém materiálu.

Obsah předmětu

- Korpusová lingvistika, předmět bádání
- Vývoj a aktuální stav korpusové lingvistiky
- Vytváření lingvistických korpusů
- Digitální zdroje a korpusy, metody korpusové lingvistiky
- Formální jazyk v lingvistických korpusech
- Analýza lingvistických jevů pomocí korpusové lingvistiky
- Korpusová analýza a morfologie / syntax
- Korpusová analýza a lexikologie / lexikografie
- Paralelní korpusy

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění dílčích úkolů, vlastní korpusově lingvistická analýza vybraných slovních spojení.

Literatura

- BUBENHOFER, N. (2009): Sprachgebrauchsmuster. Korpuslinguistik als Methode der Diskurs- und Kulturanalyse. Berlin; New York: De Gruyter.
- BUBENHOFER, N.: Einführung in die Korpuslinguistik: Praktische Grundlagen und Werkzeuge, URL: <http://www.bubenhofner.com/korpuslinguistik/> [30.11.2019].
- LEMNITZER, L. – ZINSMEISTER, H. (2010): Korpuslinguistik. Eine Einführung. Tübingen: Narr.

Kulturologické koncepty v germanistice

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Cílem semináře je seznámit se s aktuálními kulturologickými tematickými oblastmi. V jeho průběhu budou diskutovány různé metodologické koncepty, jejich zaměření, výhody a nevýhody. Tematicky se seminář zaměří na aspekty jazyka a kultury, kulturní symboliku, různé koncepty identity a jejich vztahu ke kategorii národ a tělo. Studující se blíže seznámí také s teorie řízení, vnímání, intertextuality, genderovými teoriemi, teoriemi identity, s koncepty mediality, intermediality, prostoru a času. Důraz bude kladen zejména na interdisciplinární přesahy a možnost praktického využití těchto metod při řešení vlastních dizertačních projektů.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají přehled o významných kulturologických konceptech, diskutovaných v 21. století a o možnostech jejich uplatnění v rámci filologického a interdisciplinárního bádání. Zároveň jsou schopni/y kritické reflexe vlastního germanistického výzkumu ze širšího kulturologického hlediska.

Obsah předmětu

- Filozofie kultury a kulturologie
- Jazyk a kultura, kultura jako text
- Znaky, symboly a jejich antropologický charakter, teorie symbolického konání
- Jazyk a kulturně-společenské diskurzy a konvence (politika, náboženství, právo, hospodářství, věda)
- Mediální zprostředkování jazyka, písemnost a ústnost, písmo a autorství, text a obraz
- Digitální média a archivace jazyka

- Jazykové inscenace tělesnosti – diskurzy těl, obraz člověka v jazyce a kultuře, figurace a difference
- Jazyk a kultura v časoprostoru: „spatial turn“ – topologický obrat ve filologii, centrum a periférie, kulturní základy vnímání času a časových kategorií
- Kulturologické teorie paměti – jazyk a kulturní vědomí, kulturní paměť, kánon a kultura
- Kolektivní a kulturní identita – národ a kultura
- Politika kulturních identit
- Interkulturní kompetence, intertextualita a interkulturalita

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, úspěšné zvládnutí diskuze v rámci kolokvia.

Literatura

- ASSMANN, A. (2011): Einführung in die Kulturwissenschaft. Grundbegriffe, Themen, Fragestellungen. Berlin: Erich Schmidt.
- BACHMANN-MEDICK, D. (2009): Cultural Turns. Neuorientierungen in den Kulturwissenschaften. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt.
- BORGARDS, R. (2010): Texte zur Kulturtheorie und Kulturwissenschaft. Stuttgart: Reclam.
- FAUSER, M. (2003): Einführung in die Kulturwissenschaft. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.
- HANSEN, K. P. (2011): Kultur und Kulturwissenschaft. Stuttgart: UTB.
- KUSSE, H. (2012): Kulturwissenschaftliche Linguistik. Stuttgart: UTB.

Literatura a politika

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Seminář se bude na základě vybraných děl německojazyčné literatury zabývat vzájemným vztahem mezi literaturou a politikou v 19. a 20. století. Literatura byla často médiem politického zápolení, které využívali politicky angažovaní spisovatelé a spisovatelky, současně ale mohla být zneužita ve prospěch politické síly a propagandy vládnoucí ideologie. Analyzována budou díla, která se mezi těmito dvěma póly nacházejí, přičemž by se nemělo zapomenout na otázku estetiky. Může politicky angažované dílo mít i estetické kvality? Nebo obráceně, může politické angažmá přispět k vývoji originální estetiky?

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají teoretické znalosti, které jim umožní přemýšlet o funkcích literatury v různých politických diskurzech. Umějí je používat a uvědomují si interdisciplinární propojení politického diskursu a literárního prostředí.

Obsah předmětu

- Politická satira v době Předbřeznové (Heine)
- Říše a loajalítak císaři (Grillparzer)
- Antisemitismus v literatuře (Mauthner)
- Založení státu v roce 1871 (Fontane)
- Společenská kritika v době Německého císařství (H. Mann)
- Hraničářský román (Watzlik)
- Pazifismus (Remarque)
- Antifašistická literatura (K. Mann)
- Písemnictví se symbolem hákového kříže (Johst)
- Literatura o vyhnání/ vysídlení (Jirgl)
- Shoa v literatuře (Becker)
- Subverse v době komunistické totality (Kunert)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na semináři a diskuzích, referát o jednom politicky angažovaném díle, který inspiruje k další diskuzi.

Literatura

- ADORNO, Th. W. (1994): *Noten zur Literatur*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- BECHER, P. – FÜRST-FIALA, I. (Hg.) (2005): *Literatur unter dem Hakenkreuz. Böhmen und Mähren 1938–1945*. Praha: Vitalis.
- BOURDIEU, P. (1992): *Rede und Antwort*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- ERNST, Th. (2015): *Literatur als Subversion. Politisches Schreiben in der Gegenwart*. Bielefeld: Transcript.
- GADINGER, F. – JARZEBSKI, S. – YILDIZ, T. (Hg.) (2014): *Politische Narrative. Konzepte – Analysen – Forschungspraxis*. Wiesbaden: Springer VS.
- HUNTEMANN, W. – KLENTAK-ZABLOCKA, M. – LAMPART, F. – SCHMIDT, Th. (Hg.) (2003): *Engagierte Literatur in Wendezeiten*. Würzburg: Königshausen u. Neumann.
- LAMPING, D. (2008): *Wir leben in einer politischen Welt. Lyrik und Politik seit 1945*. Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht.
- SARTRE, J. P. (1981): *Was ist Literatur?* Frankfurt am Main: Rowohlt.
- SMYČKA, V. (2019): *Das Gedächtnis der Vertreibung*. Bielefeld: Transcript.
- URVÁLEK, A. (2015): *Vyměřování Německa. Promluvy o podstatě německví*. Brno: Host.
- ZELGER, S. – KRAMMER, S. (Hg.) (2015): *Literatur und Politik im Untergrund*. Schwalbach a.T.: Wochenschau.

Lyrika a hermetika

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Hermetická báseň může být chápána jako hraniční případ literární hermeneutiky, neboť její cizost, konstituována nasazením estetiky nesrozumitelnosti, musí být specifickým způsobem zachována. Jak ale nalézt přístup k takovýmto jazykovým útvarům? Seminář objasní historická východiska a teorie hermetické lyriky a ukáže, jak mohou být zúročeny při konkrétním setkání s hermetickými básněmi různé provenience.

Získané způsobilosti

Studující se orientují v jednotlivých teoriích hermetické básně, rozeznávají její specifické znaky a dokáží obojí zhodnotit v závislosti na historických souvislostech a na milnících dějin německojazyčné literatury. U vybraných textů, především literatury po roce 1945, jsou schopni adekvátní interpretace a zároveň kritického zhodnocení dosavadní recepce.

Obsah předmětu

- K terminologii (hermetismus, hermetika, absolutní báseň)
- Předstupně hermetické básně, filozofická východiska
- Estetika moderny a hermetika
- Hermetické básně po roce 1945: Historické souvislosti
- Hermetické básně po roce 1945: 50. léta
- Hermetické básně po roce 1945: 60. léta
- Hermetika dnes
- Shrnutí

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích a ústní referát, který se bude zabývat interpretačním přístupem k vybranému textu.

Literatura

- ADORNO, Th. W. (2002): *Ästhetische Theorie*. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- BOELDERL, A. R. (1997): *Literarische Hermetik*. Düsseldorf: Parerga.
- DISCHNER, G. (1982): *Über die Unverständlichkeit*. Hildesheim: Gerstenberg.
- FRIEDRICH, H. (2006): *Die Struktur der modernen Lyrik*. Reinbek bei Hamburg: Rowohlt.
- HOYER, J. M. (2017): "The Space of Words". *Exile and Diaspora in the Works of Nelly Sachs*. Rochester: Camden House.
- KAMINSKI, N. – DRÜGH, H. J. – HERMANN, M. (2002) (Hg.): *Hermetik. Literarische Figurationen zwischen Babylon und Cyberspace*. Tübingen: Niemeyer.
- SPARR, Th. (1989): *Hermetik als ästhetische Kategorie*. In: Ders.: *Celans Poetik des hermetischen Gedichts*. Heidelberg: Thomas Sparr, s. 11–58.
- SZONDI, P. (1996): *Durch die Enge geführt. Versuch über die Verständlichkeit des modernen Gedichts*. In: Ders.: *Schriften II*. Frankfurt am Main: Suhrkamp, s. 345–398.
- WALDSCHMIDT, Ch. (2011): *„Dunkles zu sagen“: Deutschsprachige hermetische Lyrik im 20. Jahrhundert*. Heidelberg: Universitätsverlag Winter.

Multimodální texty mezi argumentací, persvazí a manipulací

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace/ cíle předmětu

Seminář tematizuje znaky a strategie argumentace, persvaze a manipulace na příkladu multimodálních textů v online komunikaci. Pozornost je věnována dominujícím formám a trendům internetové komunikace jako jsou blogy, postings, komentáře uživatelů, online reklama a v neposlední řadě memes.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky umějí rozpoznat argumentační struktury, poukázat na persvazivní strategie a identifikovat manipulativní obsahy. Dále jsou schopni přiřadit vybrané textové struktury digitálním trendům v komunikaci: fake news, hate speech, cybermobbing a trolling.

Obsah předmětu

- online komunikace
- digitální formy komunikace
- sociální sítě
- fake news
- hate speech /projevy nenávisti

Požadavky na studenta

Aktivní účast na semináři, prezentace k jedné strategii argumentace, persvaze, argumentace v online komunikaci.

Literatura

ANTOS, G. (2018): Digitale Technologien der Persuasion. In: Antos, G. – Opiłowski, R. – Jarosz, J. (Hg.): Online-Diskurse im interkulturellen Gefüge. Wissenstransfer, Öffentlichkeiten, Textsorten. Berlin: Peter Lang, S. 17–38.

- ANTOS, G. (2017): Fake News. Warum wir auf sie reinfallen. Oder: Ich mache Euch die Welt, so wie sie mir gefällt. In: *Der Sprachdienst* 1/17, s. 1–20.
- HAUSER, S. – Opilowski, R. – Wyss E. L. (Hg.) (2019): *Alternative Öffentlichkeiten. Soziale Medien zwischen Partizipation, Sharing und Vergemeinschaftung*. Bielefeld: Transcript.
- JANICH, N. (2013): *Werbesprache. Ein Arbeitsbuch*. Tübingen: Narr.
- SCHARLOTH, J. (2016): Hassrede / Hate Speech. Was sie ist, wie sie funktioniert und warum wir darüber streiten. In: www.hassrede.de [14.01.2020].
- SCHARLOTH, J. (2017): Hassrede und Invektivität als Gegenstand der Sprachwissenschaft und Sprachphilosophie: Bausteine zu einer Theorie des Metainvektiven. In: *Aptum*, 2/2017, s. 116–132.

Nové přístupy a paradigmata v pragmalingvistickém a sociolingvistickém bádání

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Pragmalingvistika představuje jazykovědnou subdisciplínu, která se od poloviny 20. století stále více etabluje. Moderní technologie a jejich využívání při jazykové produkci jakož i moderní formy užívání jazyka nám umožňují objevit nové dimenze pragmalingvistického a sociolingvistického bádání. Cílem předmětu je seznámit studující s moderními přístupy k pragmalingvistickým a sociolingvistickým otázkám, vybyvit je komplexními znalostmi o metodách pragmalingvistických a sociolingvistických analýz a ukázat jim možné perspektivy dalšího bádání v této oblasti. Paradigmata pragmalingvistického a sociolingvistického bádání budou diskutována s ohledem na jejich vývoj od počátku pragmalingvistiky až po současnost. Ve středu pozornosti při tom stojí metodologické otázky. Ty jsou ilustrovány konkrétními příklady analýzy.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají solidní znalosti z oblasti pragmalingvistiky a sociolingvistiky. Umějí provádět vlastní rešerše v dané oblasti, ovládají různé metody pragmalingvistické a sociolingvistické analýzy a díky tomu mají lepší analytickou kompetenci. Umějí si vybrat a sestavit korpus pro pragmalingvistickou a sociolingvistickou analýzu a prezentovat výsledky takové analýzy.

Obsah předmětu

- Pragmalingvistika a sociolingvistika jako vědní disciplíny a jejich vývoj
- Předmět analýz
- Základní pojmy pragmalingvistických a sociolingvistických analýz
- Moderní pragmalingvistické a sociolingvistické teorie
- Metodologické přístupy
- Modely analýz

Požadavky na studenta

Pravidelná účast na seminářích, příprava prezentace k vybranému druhu textu jak v mateřském, tak i v cizím jazyce, písemné vypracování prezentace (cca 8 stran).

Literatura

- AUSTIN, J. (1979): Zur Theorie der Sprechakte. Stuttgart: Reclam.
- DE BEAUGRANDE, R. – DRESSLER, W. U. (1981): Einführung in die Textlinguistik. Tübingen: De Gruyter.
- BRINKER, K. (2001): Linguistische Textanalyse. Berlin: Erich Schmidt.
- BRINKER, K. u. a. (2001): Linguistische Gesprächsanalyse. Berlin: Erich Schmidt.
- BUTLER, J. (2006): Hass spricht. Zur Politik des Performativen. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- ERNST, P. (2002): Pragmalinguistik. Berlin; New York: De Gruyter.
- FOUCAULT, M. (2005): Analytik der Macht. Frankfurt am Main: Suhrkamp.
- HENTGES, G. (2013): Sprache – Macht – Rassismus. Berlin: Metropol-Verlag.
- HERRMANN, S. – KUCH, H. (Hg.) (2010): Philosophien sprachlicher Gewalt. 21 Grundpositionen von Platon bis Butler. Bielefeld: Velbrueck.
- HERRMANN, S. – KRÄMER, S. – KUCH, H. (Hg.) (2007): Verletzende Worte. Zur Grammatik sprachlicher Missachtung. Bielefeld: Transcript.
- HORNSCHEIDT, A. – ACKE, H. (2011): Schimpfwörter – Beschimpfungen – Pejorisierungen: Wie in Sprache Macht und Identitäten verhandelt werden. Frankfurt am Main: Brandes & Apsel.
- JANUSCHEK, F. – GLOY, K. (Hg.) (1998): Sprache und/oder Gewalt. In: OBST. Osnabrücker Beiträge zur Sprachtheorie, Bd. 57, 1998.
- KRÄMER, S. (2005): Gewalt der Sprache – Sprache der Gewalt. Berlin: Landeskomm. Berlin gegen Gewalt.
- LEVINSON, S. C. (2010): Pragmatyka. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- LUGINBÜHL, M. (1999): Gewalt im Gespräch. Verbale Gewalt in politischen Fernsehdiskussionen am Beispiel der „Arena“. Bern: Peter Lang.

Od myšlenky k vědeckému příspěvku aneb jak organizovat a řídit vědu

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je studujícím poskytnout pomůcku, jak postupovat při vypracovávání svých vědeckých publikací. Nejdříve budou prezentovány nápady a vyhodnoceny ve vztahu k základní studijní literatuře. Budou identifikovány deficity vyplývající ze sekundární literatury a studující vedeni k tomu, aby mezery zaplnili vlastními příspěvky. V dalším kroku budou diskutovány a vybrány vhodné formy vědeckých příspěvků. Důležitou součástí budou řešerše odborné literatury a seznámení se s potřebným instrumentáři. Procvičovány budou praktické kroky pro zhotovení vlastního příspěvku jako správná citace pramenů, definice pojmů, analýza, vyvozování závěru, korektura apod. V závěru budou představeny možnosti k uveřejnění vědeckých publikací.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají základní znalosti ohledně managementu vědy, jsou schopni provádět v dané oblasti odborné řešerše, formulovat vědecko-výzkumné otázky, ovládají různé metody vědecké analýzy, prezentovat její výsledky a zapojit se do týmové práce.

Obsah předmětu

- Prezentace nápadů pro vědeckou publikaci
- Formulace vědecko-výzkumné otázky
- Cílená řešerše a její vyhodnocení
- Formy vědeckých článků
- Citace a bibliografie
- Metodika vědeckého psaní
- Definice a vymezení pojmů
- Formulace závěrů
- Možnosti zveřejnění vědeckých prací

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, příprava vědecké publikace v oblasti vlastního dizertačního projektu a její příprava k publikaci.

Literatura

- ADAMZIK, K. (Hg.) (2000): Textsorten. Reflexionen und Analysen. Tübingen: Stauffenburg.
- ADAMZIK, K. (2010): Textlinguistik: Eine einführende Darstellung. Berlin: De Gruyter.
- ADAMZIK, K. (2016): Textlinguistik: Grundlagen, Kontroversen, Perspektiven. Berlin: De Gruyter.
- BRINKER, K. (2010): Linguistische Textanalyse. Berlin: Erich Schmidt.
- ESSELBORN-KRUMBIEGEL, H. (2008): Von der Idee zum Text. Eine Anleitung zum wissenschaftlichen Schreiben. Stuttgart: UTB.
- DUBISLAV, W. (1981): Die Definition. 4. Auflage. Hamburg: Felix Meiner.
- ECO, U. (1990): Wie man eine wissenschaftliche Abschlussarbeit schreibt: Doktor-, Diplom- und Magisterarbeit in den Geistes- und Sozialwissenschaften. Heidelberg: UTB.
- FRAGNIÈRE, J.-P. (1987): Wie schreibt man eine Diplomarbeit?: Planung, Niederschrift, Präsentation von Abschluss-, Diplom- und Doktorarbeiten, von Berichten und Vorträgen. Bern; Stuttgart: Haupt.
- HÖPFLINGER, F. (1991): Befragung: Wichtige Regeln der Fragebogen-Konstruktion. Unterlagen zum Methodenpraktikum I. Zürich: Soziologisches Institut der Universität Zürich.
- PAWŁOWSKI, T. (1980): Begriffsbildung und Definition. Berlin; New York: De Gruyter.
- ROBINSON, R. (2003): Definition. Oxford: Oxford University Press.

Onomastika – oblastí výzkumu, směry a úkoly

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je zprostředkovat, nebo prohloubit znalosti z oblasti onomastiky na základě studia odborné literatury k tématu a následné diskuze. Úvodní teoretická část poskytne přehled o stěžejních otázkách a problémech onomastického bádání v německé jazykové oblasti. Empirická část slouží rozvoji schopnosti využít získané teoretické znalosti v praxi při plnění konkrétního badatelského úkolu.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají solidní znalosti z oblasti onomastiky, umějí samostatně zacházet s odbornou literaturou a používat při svých analýzách různé metodologické postupy. Ovládají metody jazykovědné analýzy proprií a díky tomu prohloubili svou kompetenci v oblasti jazykovědného bádání. Dokážou vybrat vhodný korpus pro jazykovědnou analýzu a prezentovat výsledky této analýzy.

Obsah předmětu

- Proprium – analýza jeho různých pojetí
- Proprium versus apelativum (společné znaky a rozdíly), status vlastních jmen
- Typologie jmen
- Třídy vlastních jmen (mj. antroponyma, toponyma, jména institucí, jména produktů, jména událostí) a jejich specifika (morfosyntaktická, sémantická, pragmatická)
- Motivy v pojmenovacím procesu se zřetelem k různým třídám vlastních jmen

Požadavky na studenta

Pravidelná účast na seminářích, příprava prezentace k vybrané podskupině vlastních jmen z kontrastivního pohledu jako podklad k následné diskuzi, písemné vypracování prezentace (cca 8 stran). Analyzován bude systém jmen v němčině a bude porovnáván s polštinou, češtinou nebo slovenštinou (dle zastoupení jednotlivých jazyků).

Literatura

- BACH, A. (1978): Deutsche Namenkunde I. Die deutschen Personennamen. Heidelberg: De Gruyter.
- DEBUS, F. (2012): Namenkunde und Namengeschichte. Eine Einführung. Berlin: Erich Schmidt.
- EICHLER, E. – HILTY, G. – LÖFFLER, H. – STEGER, H. – ZGUSTA, L. (Hg.) (2008): Namenforschung. Name Studies. Les Noms Propres. Ein internationales Handbuch zur Onomastik. Berlin; New York: De Gruyter.
- ERNST, M. E. (2014): Produktnamen der Lebensmittelindustrie. Eine empirisch-strukturelle Untersuchung. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- FAHLBUSCH, F. (2017): Unternehmensnamen. Entwicklung – Gestaltung – Wirkung – Verwendung. Berlin: Frank & Timme.
- FINK, M. (2010): Waren- und Produktnamen als besondere Namenkategorie. Exemplifiziert an den Namen der IKEA-Produkte. Hamburg: Diplomica.
- FLEISCHER, W. (1970): Onomastische Strukturen in der deutschen Sprache der Gegenwart. In: *Onomastica Slavogermanica* 5, s. 35–44.
- FLEISCHER, W. (1971): Die Namen in Sprache und Gesellschaft. In: *Namenforschung heute*. Berlin: De Gruyter.
- FLEISCHER, W. (1992): Zum Verhältnis von Name und Appellativum. In: Fleischer, W. – Barz, I. et al. (Hg.): *Name und Text*. Berlin; Boston: De Gruyter, s. 3–24.
- FRANCESCHINI, L. (2016): Toponomastik. Eine Einführung in die Ortsnamenforschung. Berlin: epubli.
- NÜBLING, D. – FAHLBUSCH, F. – HEUSER, R. (2012): *Namen*. Eine Einführung in die Onomastik. Tübingen: Narr.

Paradigmata textové lingvistiky a její výzkumné trendy

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Textová lingvistika představuje jazykovědnou subdisciplínu, která se od poloviny 20. století stále více etabluje. Moderní technologie a jejich využívání při jazykové produkci, jakož i moderní formy textů nám umožňují objevit nové dimenze lingvistické analýzy textu. Cílem předmětu je seznámit studující s moderními přístupy k textově lingvistickým otázkám a vybavit je komplexními znalostmi o metodách lingvistické analýzy textu a ukázat jim možné perspektivy dalšího bádání v této oblasti. Paradigmata textově lingvistického bádání budou diskutována s ohledem na jejich vývoj od počátků textové lingvistiky až po současnost. Ve středu pozornosti při tom stojí metodologické otázky, ilustrované na konkrétních příkladech analýzy.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají solidní znalosti z oblasti textové lingvistiky, ovládají různé metody jazykovědné analýzy textu a díky tomu mají lepší analytickou kompetenci. Umějí si vybrat a sestavit korpus pro textově lingvistickou analýzu a prezentovat výsledky takové analýzy.

Obsah předmětu

- Textová lingvistika jako disciplína – přehled o jejím vývoji
- Text – přehled definic
- Znaky textu, kritéria textuality
- Moderní teorie textu a moderní přístupy k textu
- Textová lingvistika a lingvistika diskurzu
- Metodologie moderní textové lingvistiky
- Modely analýzy v dosavadní textové lingvistice

Požadavky na studenta

Pravidelná účast, příprava prezentace k vybranému druhu textu v mateřském nebo cizím jazyce, písemné vypracování prezentace (cca 8 stran).

Literatura

- ADAMZIK, K. (Hg.) (2000): Textsorten. Reflexionen und Analysen. Tübingen: Stauffenburg.
- ADAMZIK, K. (2010): Textlinguistik: Eine einführende Darstellung. Berlin: De Gruyter.
- ADAMZIK, K. (2016): Textlinguistik: Grundlagen, Kontroversen, Perspektiven. Berlin: De Gruyter.
- BRINKER, K. (2010): Linguistische Textanalyse. Berlin: Erich Schmidt.
- DIJK, T. A. van (1980): Textwissenschaft. Tübingen: De Gruyter.
- DRESSLER, W. U. – de BEAUGRANDE, R. (1981): Einführung in die Textlinguistik. Tübingen: De Gruyter.
- GÜLICH, E. – RAIBLE, W. (Hg.) (1975): Textsorten. Differenzierungskriterien aus linguistischer Sicht. Wiesbaden: Atheneion.
- HEINEMANN, W. – VIEHWEGER, D. (1991): Textlinguistik. Eine Einführung. Tübingen: De Gruyter.
- HEINEMANN, M. – HEINEMANN, W. (2002): Grundlagen der Textlinguistik: Interaktion – Text – Diskurs. Tübingen: De Gruyter.
- ROLF, E. (1993): Die Funktionen der Gebrauchstextsorten. Berlin; New York: De Gruyter.
- VATER, H. (1994): Einführung in die Textlinguistik. München: Fink.
- SANDIG, B. (2006): Textstilistik des Deutschen. Berlin; New York: De Gruyter.
- WAWRZYŃIAK, Z. (1980): Einführung in die Textwissenschaft. Warszawa: PWN.
- WEINRICH, H. (1993/2003): Textgrammatik der deutschen Sprache. Mannheim: Olms.

Praktické otázky vědeckého publikování

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem semináře je pomoci studujícím v počátku jejich studia s přípravou vědeckých publikací. Představeny budou základní formy vědeckého psaní (abstrakt, vědecká studie, recenze, zpráva, komunikát), jejich typické znaky a struktura. Následně se seznámí na konkrétních příkladech s možnými způsoby citace pramenů. Prezentovány budou zároveň různé formální požadavky na příkladu vědeckých časopisů. Druhá část semináře bude věnovaná praktickým cvičením zaměřených na formátování textu. Představeny budou programy a jejich funkce, napomáhající při přípravě vědeckých publikací (funkce v programech Office Paket, bibliografický manažér apod.).

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají znalosti z oblasti managementu vědy, jsou obeznámeni/y s různými formami vědeckého psaní, umějí provádět rešerše na zadané téma, správně formátovat vědecké příspěvky a citovat použité prameny. Mají povědomí o možnostech publikování vědeckých příspěvků a znají základní funkce programů, usnadňujících psaní vědeckých publikací.

Obsah předmětu

- Formy a typy vědeckých publikací
- Forma a formulace abstraktu
- Forma vědecké studie
- Forma recenze, zprávy
- Formátování vědecké publikace
- Různé formy citace pramenů a bibliografie
- Funkce programů užitečné pro vědecké psaní
- Možnosti publikace vědeckých studií

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, příprava vědecké studie z oblasti vlastního disertačního projektu, která bude připravena a nabídnuta k publikaci.

Literatura

- ADAMZIK, K. (Hg.) (2000): Textsorten. Reflexionen und Analysen. Tübingen: Stauffenburg.
- ADAMZIK, K. (2010): Textlinguistik: Eine einführende Darstellung. Berlin: De Gruyter.
- ADAMZIK, K. (2016): Textlinguistik: Grundlagen, Kontroversen, Perspektiven. Berlin: De Gruyter.
- BRINKER, K. (2010): Linguistische Textanalyse. Berlin: Erich Schmidt.
- ESSELBORN-KRUMBIEGEL, H. (2008): Von der Idee zum Text. Eine Anleitung zum wissenschaftlichen Schreiben. Stuttgart: UTB.
- DUBISLAV, W. (1981): Die Definition. 4. Auflage. Hamburg: Felix Meiner.
- ECO, U. (1990): Wie man eine wissenschaftliche Abschlussarbeit schreibt: Doktor-, Diplom- und Magisterarbeit in den Geistes- und Sozialwissenschaften. Heidelberg: UTB.
- FRAGNIÈRE, J.-P. (1987): Wie schreibt man eine Diplomarbeit?: Planung, Niederschrift, Präsentation von Abschluss-, Diplom- und Doktorarbeiten, von Berichten und Vorträgen. Bern; Stuttgart: Haupt.
- HÖPFLINGER, F. (1991): Befragung: Wichtige Regeln der Fragebogen-Konstruktion. Unterlagen zum Methodenpraktikum I. Zürich: Soziologisches Institut der Universität Zürich.
- PAWŁOWSKI, T. (1980): Begriffsbildung und Definition. Berlin; New York: De Gruyter.
- ROBINSON, R. (2003): Definition. Oxford: Oxford University Press.

Propaganda z pohledu lingvistiky

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Šíření propagandy bylo významným způsobem usnadněno vynálezem knihtisku. Začaly se tisknout letákové noviny, letáky, pamflety, drobné traktáty a později noviny. V semináři budou na příkladech propagandistických textů z různých období zkoumána, analyzována a popisována jazyková i vizuální specifika propagandy a propagandistické komunikace. Studenti si v semináři osvojí kompetenci poznat a identifikovat propagandistické prostředky. V neposlední řadě budou analýzy textů ukázkou toho, jak lingvistika přispívá k objasňování dějinných souvislostí.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky jsou schopni/y identifikovat a popsat prostředky a metody propagandistické komunikace. Tyto znalosti a kompetence dokáží uplatnit při analýze konkrétních textů.

Obsah předmětu

- Propaganda – definice, historický vývoj pojmu. Jazykové aspekty propagandy; příspěvek lingvistiky k výzkumu propagandy
- Exkurs do začátků propagandy – jazyková a vizuální specifika
- „Národ“ a „národnost“ jako klíčová hesla propagandy v českých zemích v 19. století
- Pokračování nacionalistické propagandy v českých zemích ve 20. století.
- Propaganda v první světové válce
- Propaganda v druhé světové válce
- Příklady propagandistických obsahů, prostředků a metod po druhé světové válce

Požadavky na studenta

Aktivní účast v seminářích, písemná práce ke zvolené problematice.

Literatura

- BUSSEMER, T. (2008): Propaganda. Konzepte und Theorien. Wiesbaden: Verlag für Sozialwissenschaften.
- BONFADELLI, H. – JARREN, O. – SIEGERT, G. (Hg.) (2010): Einführung in die Publizistikwissenschaft. Bern; Stuttgart; Wien: UTB.
- DIJK, T. v. (2008): Discourse and Power. Chippenham; Eastbourne: Macmillan.
- GRIES, R. – SCHMALE, W. (Hg.) (2005): Kultur der Propaganda. Bochum: Winkler.
- GRIESWELLE, D. (1972): Propaganda der Friedlosigkeit. Eine Studie zu Hitlers Rhetorik 1920–1933. Stuttgart: F. Enke.
- LÜGER, H.-H. (1995): Pressesprache. Tübingen: Niemeyer.
- NIEHR, T. (2014): Einführung in die linguistische Diskursanalyse. Darmstadt: WBG.
- NIEHR, T. (2014): Einführung in die Politolinguistik. Göttingen: UTB.
- NOELLE-NEUMANN, E. – SCHULZ, W. – WILKE, J. (Hg.) (2009): Fischer Lexikon Publizistik Massenkommunikation. Frankfurt am Main: Fischer.
- O'SHAUGHNESSY, N. J. (2004): Politics and Propaganda. Weapons of mass seduction. Manchester: Manchester University Press.
- WARNKE, I. – SPITZMÜLLER, J. (Hg.) (2008): Methoden der Diskurslinguistik. Sprachwissenschaftliche Zugänge zur transtextuellen Ebene. Berlin; New York: De Gruyter.

Publikování vědecko-výzkumných výsledků

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Předmět představuje nejdůležitější druhy textů společensko-vědné oblasti, jejich cíle, specifika a cílové skupiny. Vedle diferenciací žánrů vědeckého textu je dalším cílem semináře identifikovat vhodné publikační formy vědecko-výzkumných výsledků a seznámit se s požadavky, kladenými na vědeckou publikaci. Na praktických příkladech bude objasněno, na co je třeba klást důraz při přípravě a sepisování vědecké publikace.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají základní kompetence týkající se diferenciací žánrů vědeckého textu a jsou schopni/y na základě těchto znalostí samostatně vytvořit vědeckou publikaci, reprezentující výsledky jejich vědecko-výzkumného bádání.

Obsah předmětu

- Přehled žánrů/druhů vědeckých textů ve společensko-vědné oblasti
- Formální a obsahové požadavky na vědeckou publikaci
- Formulování vědeckých otázek, hypotéz a závěrů
- Kritéria pro hodnocení publikace určené ke zveřejnění
- Praktická realizace publikace a identifikace případných problémů
- Distribuce a recepce vědeckých publikací
- Systémy vědeckého posuzování a hodnocení publikací
- Vědecké databáze a publikační platformy (Researchgate, Academia atd.)
- Popularizační aktivity a diseminace vědeckých výsledků

Požadavky na studenta

Sepsání reálné nebo modelové vědecké studie, popř. ústní zkouška.

Literatura

- BAUER, W. (2018): Forschungsprojekte entwickeln. Von der Idee bis zur Publikation, 2. Aufl. Baden-Baden: Nomos.
- BUDRICH, B. (2019): Erfolgreich Publizieren, 3. Aufl. Stuttgart: UTB.
- KLEIN, K. (2017): Die wissenschaftliche elektronische Publikation in den Geistes- und Sozialwissenschaften. Köln: Institut für Informationswissenschaft.
- WÖLFLE, M. (2016): Wissenschaftliches Arbeiten – kompakt, verständlich erklärt. Stuttgart: Steinbeis-Edition.

***Res publica* v německojazyčné současné literatuře**

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem semináře je zkoumání současné německojazyčné literatury z pohledu diskutovaného modelu *res publica*. Základem je myšlenka, že literatura reaguje na zhroucení světového modelu studené války a na paralelně probíhající dynamický rozvoj technologií nabídkou nových nebo revidovaných projektů společenských modelů. Seminář se bude zabývat dvěma významnými aspekty sociálního uspořádání dnešní společnosti, úzce souvisejícími s technologickým vývojem, a to 1) všudypřítomnou státní kontrolou odůvodněnou všeobecným společenským blahem (individuální svoboda versus ochrana a bezpečí státu) na příkladu literárních děl „Angriff auf die Freiheit“ I. Trojanow a J. Zeh, „Anaconda 0.2“ U. Richle, „GRM- Brainfuck“ S. Berg, (reference „The Circle“ Dave Eggers); 2) vztahem společnosti k umělé inteligenci (konfrontace člověka se stroji s umělou inteligencí, které mohou jako i člověk „cítit“ a „trpět“) na příkladu románů „Aufstand der Denkcomputer“ R. Weiner, „Die Verteidigung des Paradieses“ T. Steinaecker nebo povídky Franze Hohlera „Die Rückeroberung“ (reference „Machines like me“ Ian McEwan).

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky se seznámí s nejnovější německojazyčnou literaturou a jejími tendencemi a osvojí si interdisciplinární myšlení, propojující literární vědu se sociologií.

Obsah předmětu

- Německojazyčná současná literatura
- Blaho společnosti za cenu všudy přítomné státní kontroly
- Sociální společenský řád
- Společnost a umělá inteligence (Artificial Intelligence)
- Posthumanismus

Požadavky na studenta

Aktivní účast na diskuzích v semináři, referát k jednomu ze jmenovaných literárních děl nebo k dílčímu problému.

Literatura

- BERG, S. (2019): GRM-Brainfuck. Köln: Kiepenheuer und Witsch.
- EGGERS, D. (2013): The Circle. New York: Large Print Press.
- HOHLER, F. (1984): Die Rückeroberung. Zürich: BTB.
- McEWAN, I. (2019): Machines like me. London: Jonathan Cape.
- RICHLE, U. (2016): Anaconda 0.2. Zürich: Limmat.
- STEINAECKER, T. (2016): Die Verteidigung des Paradieses. Berlin: Fischer.
- TROJANOW, I. – ZEH, J. (2009): Angriff auf die Freiheit. München: C. Hanser.
- WEINER, R. (2014): Aufstand der Denkcomputer. Marburg an der Lahn: LiteraturWissenschaft.de.

Srovnávací „grammatika“ jako část aplikované lingvistiky

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je seznámit studující s mechanismy, formami a možnostmi porovnávání jazyků, dále analýza možných důsledků jazykového srovnání pro kompenzační účely z interlingvální perspektivy, exemplární popis foneticko-fonologických, prozodických a morfologicko-syntaktických fenoménů z typologicko-srovnávací perspektivy.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky umějí odvodit ekvivalence vyplývající z jazykového srovnání a efektivně je využít k optimalizaci schopnosti formulovat písemné texty pro recipienty s jiným mateřským jazykem, produkovat mluvené texty v cizím jazyce s ohledem na foneticko-fonologické a prozodické jevy, optimalizovat translátologické procesy a vnímat cizojazyčné texty.

Obsah předmětu

- Foneticky-fonologické znaky mluvených textů ze srovnávací perspektivy
- Prosodické vlastnosti mluvených textů ze srovnávací perspektivy
- Morfologické znaky a jejich interlingvální ekvivalence
- Komplexní texty z typologicky srovnávací perspektivy

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, závěrečné kolokvium k předem stanoveným individuálním tématům.

Literatura

ENGEL, U. et al. (1999): Deutsch-polnische kontrastive Grammatik. Heidelberg: Julius Groos.

LUSCHÜTZKY; H.-CH. (2003/2005): Uvedení do typologie jazyků / Zarys typologii języków. Praha; Kraków: Filozofická fakulta UK / Collegium Columbinum.

ŠTÍCHA, F. (2003): Česko-německá srovnávací gramatika. Praha: Argo.

TWOREK, A. (2012): Einführung in die deutsch-polnische vergleichende Phonetik. Dresden; Wrocław: Neisse.

Stylistika textu

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Předmět si klade za cíl rozšířit a prohloubit znalosti studujících v oblasti stylistiky a textové lingvistiky. Bude se zaměřovat na jednotlivé komunikační oblasti (každodenní komunikace, institucionální komunikace, odborná komunikace a masmédiá) a na typy a druhy textů z těchto oblastí. Tyto pak budou podrobeny komplexní textově stylistické analýze, ve které budou zohledněny výstavba textu, funkce a struktura textu (koheze a koherence) i jazykově stylistické prostředky.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky jsou schopni/y přiřadit jednotlivé texty z určitých komunikativních oblastí k typům a druhům textů a komplexně tyto texty analyzovat podle veškerých textově lingvistických a textově stylistických kritérií.

Obsah předmětu

- Textová stylistika a stylistika textových druhů
- Komunikační oblasti a jejich typy a druhy textů
- Metody komplexní stylistické analýzy textu
- Textové druhy každodenní komunikace
- Textové druhy institucionální komunikace
- Textové druhy odborné komunikace
- Textové druhy v masmédiích

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, závěrečná komplexní textově stylistická analýza určitého textového druhu.

Literatura

- BRINKER, K. – ANTOS, G. – HEINEMANN, W. – SAGER, S. F. (Hg.) (2000): Text- und Gesprächslinguistik. Linguistics of text and conversation. Ein internationales Handbuch zeitgenössischer Forschung. 2 Bde. Berlin; New York: De Gruyter
- GANSEL, C. – JÜRGENS, F. (2009): Textlinguistik und Textgrammatik. Göttingen: UTB.
- FANDRYCH, C. – THURMAIR, M. (2011): Textsorten im Deutschen. Linguistische Analysen aus sprachdidaktischer Sicht. Tübingen: Stauffenburg.
- FIX, U. – GARDT, A. – KNAPE, J. (Hg.) (2008): Rhetorik und Stilistik. Rhetoric and stylistics. HSK-Bände 31.1/2. Berlin; New York: De Gruyter.
- SANDIG, B. (2006): Textstilistik. Berlin; New York: De Gruyter.
- .

Syntaktické teorie a moderní lingvistika

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace/ cíle předmětu

Cílem předmětu je seznámit studující s aktuálními tendencemi v současné syntaxi v evropském kontextu. Postupně se budou věnovat jednotlivým syntaktickým teoriím, přičemž kriticky posoudí jejich základní znaky a typické přístupy při popisu syntaktických jevů. V centru pozornosti jsou jednak syntaktické vztahy, jednak syntaktické a sémantické funkce.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají přehled o vývoji různých syntaktických teorií – tradiční, konstitutivní, generativní, dependenční a syntaxe v rámci konstrukční gramatiky. Dokáží interpretovat a porovnat syntaktické jevy na základě těchto syntaktických koncepcí.

Obsah předmětu

- Syntax v kontextu novější evropské lingvistiky
- Strukturalismus a tradiční syntax
- Složková, generativní syntax, tzv. X-bar syntax
- Dependenční syntax a tzv. konstrukční syntax
- Syntaktické výrazové prostředky
- Syntaktické vztahy, syntaktické a sémantické funkce
- Kategorie a kategorizace, kategoriální syntax
- Topologie věty v rámci tzv. gramatiky textu

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, úspěšné zvládnutí diskuze v průběhu kolokvia.

Literatura

- BRINKER, K. (1977): Modelle und Methoden der strukturalistischen Syntax. Stuttgart u.a: Kohlhammer.
- CHOMSKY, N. (1957): Syntactic Structures. The Hague; Paris: Mouton.
- CANN, R. (1994): X-Bar-Syntax. In: Asher, R. E. – Simpson, J. M. Y. (eds.) Encyclopedia of Language and Linguistics. Vol. IX. Oxford (etc.): ELL.
- ENGEL, U. (2004): Deutsche Grammatik. München: Iudicium.
- JACOBS, J. – STECHOW, A. – STERNFELD, W. – VENNEMANN, T. (Hg.) (1995): Syntax. Ein internationales Handbuch der zeitgenössischen Forschung (HSK 9.2). Berlin: De Gruyter.
- SAUSSURE, F. de: Course in General Linguistics. London: Duckworth.
- STERNEFELD, W. (2007): Syntax. Eine morphologisch motivierte generative Beschreibung des Deutschen. B. 1. Tübingen: Stauffenburg.
- EROMS, H.-W. (2000): Syntax der deutschen Sprache. Berlin: De Gruyter.
- ZIEM, A. – LASCH, A. (2013): Konstruktionsgrammatik: Konzepte und Grundlagen gebrauchsbasierter Ansätze (Construction Grammar: Concepts and Basic Principles in Practice-Based Approaches), Series: Germanistische Arbeitshefte 44. Berlin; Boston: De Gruyter.

Teoretické a praktické otázky interferenčních jevů

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Negativní vliv prvního jazyka na osvojování jazyka druhého a dalšího představuje neodmyslitelný průvodní jev učení se jazykům, který se vyznačuje komplexností a vysokou frekvencí. Tomuto jevu věnují jazykovědci pozornost ale teprve od konce 19. století. Systematický výzkum interferenčních jevů začal teprve v polovině 20. století (Weinreich, Lado) a pokračoval v 70. až 90. letech minulého století (Helbig, Kellermann, Marton). Cílem předmětu je seznámit studující s charakteristickými rysy jednotlivých vývojových fází s rozdílným a mnohdy interdisciplinárně zaměřeným pojetím interferenčních jevů, které vedlo k četným definicím tohoto jevu a k různým hypotézám o příčinách jeho vzniku.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají přehled o stavu bádání k problematice interference (historický přehled, tendence), ovládají různé definice interference a umějí je přiřadit k jednotlivým fázím ve vývoji bádání k danému jevu i k jednotlivým badatelským pozicím a své rozhodnutí dokáží odůvodnit. Znají příčiny vzniku negativního transferu a dokáží zasadit výzkum interference zasadit do širšího rámce jazykovědného bádání.

Obsah předmětu

- Vývoj bádání v oblasti interference
- Interference versus transfer
- „Vzájemná interference“
- Interlingvální a intralingvální interference
- Negativní a pozitivní transfer
- Interference jako psychologický problém
- Interference versus kontrastivní lingvistika
- Interference versus tzv. lingvistika chyb

- Empirický výzkum interference
- Lingvodidaktické implikace interferenčních jevů

Požadavky na studenta

Aktivní účast na semináři, realizace vlastního výzkumu k vybranému interferenčnímu jevu (L1 – L2 – L ...).

Literatura

- BAWEJ, I. (2008): Błąd leksykalny jako skutek procesów interferencyjnych. Poradnik metodyczny dla dydaktyków języka niemieckiego. Bydgoszcz: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.
- CZOCHRALSKI, J. A. (1971): Zur sprachlichen Interferenz. In: *Linguistics* 67, s. 5–25.
- CZOCHRALSKI J. A. (1973): Ausgewählte Probleme der Strukturinterferenz. In: *Wissenschaftliche Zeitschrift der Humboldt-Universität zu Berlin*, s. 191–194.
- CZOCHRALSKI, J. A. (1975): Eine Analyse von Sprachfehlern bei polnischen Germanistikstudenten. In: *Kwartalnik Neofilologiczny* 1, s. 21–39.
- JUHASZ, J. (1980): Interferenzlinguistik. In: Hans P. Althaus u. Helmut Henne (Hg.) *Lexikon der germanistischen Linguistik*. Tübingen: De Gruyter.
- KOMOROWSKA, H. (1980): Nauczanie gramatyki języka obcego a interferencja. *Audiolingwalizm, kognitywizm, interferencja*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne.
- LIETZ, G. (1996): Zwischensprachliche Interferenz als Fehlerquelle in schriftlichen Arbeiten polnischer Germanistikstudenten. In: *Glottodidactica* XXIV, s. 73–120.
- PODGÓRNI, H. (2010): Interferenzbedingte Sprachfehler im lexikalischen und grammatischen Subsystem des Deutschen bei polnischen Germanistikstudenten. Kraków: Jagiellonian University Press.
- PRĘDOTA, S. (1979): Die polnisch-deutsche Interferenz im Bereich der Aussprache. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- TRAORE, S. (2000): *Interlinguale Interferenzerscheinungen*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- TRBONJA-Omanic, A. (2017): Positiver und negativer Transfer im Unterricht des Deutschen als zweiter Fremdsprache. In: *Istrazivanja*, 12, s. 83–93.

Teorie gramatikalizace

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace/ cíle předmětu

Cílem předmětu je seznámit studující s teorií gramatikalizace, přičemž se v centru pozornosti nachází proces přeměny lexému v gramatický formativ. Z diachronního hlediska představuje gramatikalizace proces jazykové změny a je tudíž důležitým tématem teorie o vývojových změnách v jazyce. Na synchronní úrovni se jedná o transformaci dané konstrukce do jiné gramatické struktury, která vzniká v rovině fonologie, morfologie nebo syntaxe. Kurz se primárně věnuje interpretaci teorie gramatikalizace v oblasti německé lingvistiky.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají schopnost porozumět vývoji jazyka v kontextu teorie gramatikalizace, dokáží pochopit a vysvětlit procesy gramatikalizace. Rozumějí též teoriím gramatikalizace v kontextu němčiny a dokáží je správně interpretovat.

Obsah předmětu

- Vývojové změny jazyka – analogie, příslušné teorie
- Reanalýza gramatikalizace
- Teorie a procesy gramatikalizace
- Syntagmatické parametry gramatikalizace
- Paradigmatické parametry gramatikalizace
- Stupeň gramatikalizace
- Princip jednosměrnosti s procesem gramatikalizace
- Degramatikalizace

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, ústní zkouška.

Literatura

- DIEWALD, G. (1997): Grammatikalisierung. Eine Einführung in Sein und Werden grammatischer Formen. Tübingen: Niemeyer.
- LEHMANN, Ch. (2002): Thoughts on grammaticalization. Second, revised edition. Erfurt: Seminar für Sprachwissenschaft der Universität (Arbeitspapiere des Seminars für Sprachwissenschaft der Universität Erfurt; 9).
- SZCZEPANIAK, R. (2011): Grammatikalisierung im Deutschen. Eine Einführung, 2. Auflage. Tübingen: Narr.
- TRAUGOTT, E. C. (2011): Grammaticalization and mechanisms of change. In: Narrog, H. – Heine, B. (eds.): The Oxford Handbook of Grammaticalization, Oxford et al.: OUP, s. 19–30.

Tvorba projektů a sestavování žádostí o granty

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Předmět má za cíl poskytnout studujícím přehled o různých možnostech získávání grantů pro vědecko-výzkumné projekty. Na základě aktuálních grantových schémat se seznámí s procesem tvorby projektů a sestavováním žádosti o granty. Důraz bude kladen na praktické aspekty a zejména na to, jak sladit vědecké zájmy a cíle žadatele s konkrétními výzvami a požadavky institucí, poskytujících granty.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají základní kompetence ve vyhledávání vhodných grantů a dokáží rozvinout projektovou myšlenku. Disponují základními znalostmi, které jim umožňují formulovat a sestavovat žádosti o granty v souladu s formálními požadavky projektových výzev.

Obsah předmětu

- Přehled o institucích poskytujících granty (grantové agentury podporované státem)
- Přehled o institucích poskytujících granty (soukromé/nesáttní grantové agentury)
- Přehled o příslušných projektových agenturách a výzvách v evropském kontextu a v německy hovořících zemích
- Formulace koncepce grantu – základní myšlenka
- Struktura a prvky žádosti o grant
- Plánování průběhu a podání žádosti o grant
- Finanční aspekty grantu a plánování rozpočtu
- Realizace projektu, průběžné a závěrečné zprávy
- Příprava navazujících (follow up) grantů

Požadavky na studenta

Pravidelná účast na semináři, vytvoření reálné popř. simulované žádosti o grant.

Literatura

BAUER, W. (2018): Forschungsprojekte entwickeln. Von der Idee bis zur Publikation, 2. Aufl. Baden-Baden: Nomos.

MONZ, L. (2011): Projektbeantragung leicht gemacht. 3. Aufl. Düsseldorf: iQ-Consult.

TÖPFER, A. (2009): Erfolgreich forschen. Ein Leitfaden für Bachelor-, Master-Studierende und Doktoranden. Heidelberg: Springer.

WILDEN, A. (2009): Die Erforderlichkeit gesetzlicher Regelungen für die außeruniversitäre Forschung und die Forschungsförderung. Frankfurt am Main: Peter Lang.

Úvod do emoční lingvistiky

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem je seznámit studenty doktorského studia s novou oblastí lingvistického bádání, která se ovšem v posledních letech velmi razantně vyvíjí. Středem pozornosti jsou základní kategorie emoční lingvistiky a jazykové prostředky k jejich vyjádření v textech různých komunikačních oblastí. Analýza emotivity v textech zohledňuje jazykové prostředky všech rovin (typografické, gramatické, lexikální, pragmatické, stylistické a textové).

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají přehled o vývoji a teoretických základech emoční lingvistiky, jsou schopni/y identifikovat v textech různých komunikačních oblastí základní kategorie emoční lingvistiky a popsat relevantní jazykové prostředky k jejich vyjádření.

Obsah předmětu

- Úvod do tématu Jazyk a emoce
- Vymezení pojmů: emoce, cit, emocionalita, emotivita
- Základní kategorie emoční lingvistiky
- Jazykové vyjádření emocí: přehled jazykových prostředků různých rovin jazykového systému
- Úvod do analýzy textů z pohledu emoční lingvistiky
- Analýza textů: Případová studie 1 (mediální texty)
- Analýza textů: Případová studie 2 (cestopisy)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění dílčích úkolů, vlastní analýza krátkého textu z pohledu emoční lingvistiky.

Literatura

- BERGEROVÁ, H. (2019): Der Topos Südsee in ausgewählten Reisebeschreibungen von Alma M. Karlin im Spiegel eines emotionslinguistischen Ansatzes. In: Jesenšek, V. – Ehrhardt, H. (eds.): Sprache und Stil im Werk von Alma M. Karlin / Jezik in slog v delih Alme M. Karlin / Language and Style in the Work of Alma M. Karlin. Maribor; Kansas et al.: Univerzitetna založba Univerze v Maribore, s. 175–199.
- FUSSELL, S. R. (ed.) (2002): The Verbal Communication of Emotions. Interdisciplinary Perspectives. Mahwah: Psychology Press.
- ORTNER, H. (2014): Text und Emotion. Theorie, Methode und Anwendungsbeispiele emotionslinguistischer Textanalyse. Tübingen: Narr.
- SCHWARZ-FRIESEL, M. (2013): Sprache und Emotion. Tübingen; Basel: UTB.
- VANĀKOVÁ, L. (Hg.) (2014): Emotionalität im Text. Tübingen: Stauffenburg.

Úvod do kognitivní lingvistiky

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem je dát studujícím možnost systematizovat a rozšířit své znalosti z oblasti kognitivní lingvistiky. Kognitivní lingvistika bude nejprve nazírána ve světle jiných jazykových teorií jako je strukturalismus a generativismus. Poté budou osvětleny základní kognitivní koncepty jako např. embodiment nebo image schémata. Doktorandi a doktorandky se budou dále zabývat různými teoriemi, které byly zformulovány v rámci kognitivního přístupu k jazyku jako např. teorie koncepční metafory, teorie blendingu, sémantika rámců a sémantika prototypů.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky mají systematické znalosti z oblasti kognitivní lingvistiky, jsou schopni/y analyzovat jazykové fenomény z kognitivní perspektivy a kriticky posoudit různé jazykové teorie.

Obsah předmětu

- Základní pojmy kognitivní lingvistiky
- Kognitivní lingvistika a evropský a americký strukturalismus
- Kognitivní lingvistika a generativní gramatika
- Sémantika prototypů
- Sémantika rámců
- Koncepční metafory a metonymie
- Teorie blendingu

Požadavky na studenta

Příprava prezentace ke zvolenému tématu a následná diskuze.

Literatura

BUSSE, D. (2012): Frame-Semantik. Ein Kompendium. Berlin: De Gruyter.

- BUSSE, D. (2015): Semantik. Tübingen: UTB.
- ELSEN, H. (2014): Linguistische Theorie. Tübingen: Narr.
- EVANS, V. – GREEN, M. (2006): Cognitive Linguistics: An Introduction. Edinburgh: Routledge.
- GEERAERTS, D. – CUYCKENS, H. (2007): The Oxford Handbook of Cognitive Linguistics. Oxford: Oxford University Press.
- LAKOFF, G. (1987): Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal About the Mind. Chicago: University of Chicago Press.
- LAKOFF, G. – JOHNSON, M. (2014): Leben in Metaphern. Konstruktion und Gebrauch von Sprachbildern. Übers. Hildenbrand, A. Heidelberg: Carl-Auer.
- LÖBNER, S. (2015): Semantik. Eine Einführung. 2. Auflage. Berlin; Boston: De Gruyter.
- SCHWARZ, M. (2008): Einführung in die Kognitive Linguistik. Tübingen: UTB.
- UNGERER, F. – SCHMID, H.-J. (2006): An Introduction to Cognitive Linguistic. Harlow: Routledge.

Verbalizace smyslového vnímání

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Seminář osvětluje vnímání z pohledu filozofie jazyka. Nejprve se studující seznámí s filozofií vnímání z historické perspektivy. Poté bude diskutována problematika jazykového relativismu. Dalším tématem semináře je otázka, jak je smyslové vnímání vyjadřováno v různých jazycích, přičemž v centru pozornosti je němčina a mateřské jazyky studujících.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají systematické znalosti o možnostech verbalizace smyslového vnímání, a to jak v rámci sémantiky, tak syntaxe. Dokážou analyzovat a porovnat možnosti jazykového vyjádření smyslového vnímání v němčině a ve svém mateřském jazyce.

Obsah předmětu

- Filozofie vnímání
- Jazykový relativismus
- Popis vizuálního vnímání
- Popis akustického vnímání
- Popis taktilního vnímání
- Popis vnímání chuti
- Popis čichového vnímání
- Synestezie

Požadavky na studenta

Příprava prezentace ke zvolenému tématu a úspěšné zvládnutí následné diskuse.

Literatura

- BAICCHI, A. et al. (eds.) (2018): *Sensory Perceptions in Language, Embodiment and Epistemology*. Cham: Springer.
- BERLIN, B. – KAY, P. (1969): *Basic Color Terms. Their Universality and Evolution*. Berkeley: Center for the Study of Language and Inf.
- JONES, W. J. (2013): *German Colour Terms*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- MATTHEN, M. (2015): *The Oxford Handbook of Philosophy of Perception*. Oxford: Oxford University Press.
- MILLER, G. – JOHNSON, L. (1976): *Language and Perception*. Cambridge: Cambridge University Press.
- SPEED, L. et al. (eds.) (2019): *Perception Metaphors*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing.
- STANIEWSKI, P. (2016): *Das Unantastbare beschreiben. Gerüche und ihre Versprachlichung im Deutschen und Polnischen*. Frankfurt am Main: Peter Lang.
- WINTER, B. (2019): *Sensory Linguistics*. Amsterdam; Philadelphia: John Benjamins Publishing.

Vícejazyčnost a jazyková politika

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Předmět nabízí nejdříve přehled teoretických základů v oblasti vícejazyčnosti a jazykové politiky. K tomu patří i diskuze různých definic dané oblasti. Na tomto základě budou následně rozebírány různé formy vícejazyčnosti a z nich vyplývající problémy v praxi, jakož i jejich vědecká recepce. Od těchto východisek bude možné přejít k jazykové politice a souvislosti s tzv. jazykovým managementem. Předmět má za cíl seznámit studující s aktuálním stavem výzkumu a představit jim vědecké metody vhodné pro analýzu tohoto tématu a zároveň poukázat na možnosti jejich praktického využití.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky si osvojí problematiku definice vícejazyčnosti, identifikace a rozlišení různých forem vícejazyčnosti. Zároveň získají poznatky a povědomí jak o psycholingvistickém chápání vícejazyčnosti, tak i o historických a současných souvislostech s jazykovou politikou.

Obsah předmětu

- Definice vícejazyčnosti
- Metody zkoumání vícejazyčnosti
- Psycholingvistické chápání vícejazyčnosti
- Formy vícejazyčnosti z hlediska individua
- Formy vícejazyčnosti z hlediska společnosti
- Podmínky rozvoje vícejazyčnosti ve spojení s jazykovou politikou v Evropě v minulosti
- Podmínky rozvoje vícejazyčnosti ve spojení s jazykovou politikou v Evropě v současnosti
- Realizace jazykové politiky z hlediska vícejazyčnosti v různých zemích EU
- Realizace jazykové politiky ve spojitosti se školskou politikou

- Realizace jazykové politiky ve spojitosti se společenskou praxí
- Transkulturní a interkulturní kompetence

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, seminární práce, úspěšné zvládnutí diskuze v rámci kolokvia.

Literatura

- AUER, P. – WEI, L. (eds.) (2007): Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication. Berlin; New York: De Gruyter.
- BALDZUHN, M. – PUTZO, Ch. (Hg.) (2011): Mehrsprachigkeit im Mittelalter. Kulturelle, literarische, sprachliche und didaktische Konstellationen in europäischer Perspektive. Berlin; New York: De Gruyter.
- BARBOUR, S. – CATHIE, C. (eds.) (2000): Language and Nationalism in Europe. Oxford: Oxford University Press.
- MÜLLER, N. et al. (2006): Einführung in die Mehrsprachigkeitsforschung: Deutsch – Französisch – Italienisch. Tübingen: Narr.
- WEI, L. (ed.) (2000): The Bilingualism Reader. New York: Routledge.

Všeobecné a speciální dějiny jazyka

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita sv. Cyrila a Metoděje v Trnavě

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je popsat německý jazyk v diachronních souvislostech s přihlédnutím ke kulturním, mediálním a sociálním faktorům a zohlednit při tom též variační vzorce. Poskytuje přehled o historii německého jazyka od jeho počátku až do současnosti včetně jeho vývoje s cílem zprostředkovat studujícím poznatky jak o starších stupních vývoje jazyka (indogermánština, germánština, stará, střední a raná nová horní němčina), tak i o jejich ukotvení v sociálním, kulturním a mediálním kontextu. Vývoj a změny ve vývoji textových druhů budou ilustrovány na konkrétních příkladech.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky získají vhlad do nejdůležitějších principů vývoje jazyka, znají vývojové etapy německého jazyka a rozumí jim z pohledu různých filologických disciplín i tomu, jak jazykové kontakty ovlivňují historický vývoj.

Obsah předmětu

- Historiolingvistika – předmět jejího bádání a vysvětlení pojmu
- Všeobecné teorie o vývoji jazyka
- Jazykové zákony a přejímání jako faktory ovlivňující vývoj jazyka
- Vývojové etapy němčiny
- Cizí vlivy a jazykové kontakty z pohledu němčiny
- Historické jazykové modely jako východisko pro objasnění jazykových fenoménů současnosti
- Specifika regionálního vývoje němčiny ve Švýcarsku a Rakousku
- Jazykové ostrůvky ve střední Evropě
- Jazykové ostrůvky ve východní Evropě
- Němčina jako jazyk minorit
- Němčina v čase globalizace

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění zadaných úkolů, seminární práce, ústní zkouška.

Literatura

GLONING, T. (2009): Sprachwandel und Sprachgeschichte, Stuttgart: UTB.

JACOB, D. (Hg.) (2007): Sprachgeschichte und Geschichte der Sprachwissenschaft. Tübingen: Narr.

NÜBLING, D. (2008): Historische Sprachwissenschaft des Deutschen. Tübingen: Narr.

RIECKE, J. (2011): Historische Semantik. Berlin: De Gruyter.

SCHUPPENER, G. (2007): Spuren germanischer Mythologie in der deutschen Sprache. Leipzig: Hamouda.

WOLFF, G. (2009): Deutsche Sprachgeschichte. Von den Anfängen bis zur Gegenwart. Tübingen: UTB.

Vybrané kapitoly ze studijní lexikografie

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Studijní lexikografie jako část pedagogické lexikografie, jejímž cílem je zpracování jazykových slovníků, sehrává v průběhu studia germanistiky marginální roli, přestože lexikografie prochází v posledních desetiletích v důsledku rychlého vývoje elektronických nosičů dat a multimediální komunikace hlubokými proměnami. Cílem předmětu je seznámit doktorandy a doktorandky s moderní naukou o funkci slovníků, která slovníky chápe jako nástroje. Na základě analýzy vybraných jednojazyčných slovníků němčiny jako cizího jazyka, jakož i dvojjazyčných slovníků s němčinou jako jedním z obou jazyků budou v kurzu diskutovány typičtí uživatelé studijních slovníků, typické situace, ve kterých jsou tyto slovníky užívány, a s tím související specifika jejich makro- a mikrostruktury.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky dokáží popsat specifika studijních slovníků a lexikografické nauky o funkcích slovníků, jakož i doložit je empiricky na konkrétních jedno- a dvojjazyčných slovnících.

Obsah předmětu

- Úvod do lexikografie všeobecně a do studijní lexikografie
- Úvod do lexikografické nauky o slovnících
- Typičtí uživatelé slovníků
- Typické uživatelské situace
- Specifické rysy makrostruktury a mikrostruktury
- Jednojazyčné studijní slovníky němčiny jako cizí jazyk
- Dvojjazyčné slovníky s němčinou

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, splnění dílčích úkolů.

Literatura

- PÖLL, B. – OLLIVIER, Ch. (Hg.) (2002): Lernerlexikographie und Wortschatzerwerb im Fremdsprachenunterricht. Wien: Praesens.
- RUNTE, M. (2015): Lernerlexikographie und Wortschatzerwerb. Berlin; Boston: de Gruyter.
- SCHAEEDER, B. (2017): Germanistische Lexikographie. Berlin; Boston: De Gruyter.
- TARP, S. (2008): Lexicography in the Borderland between Knowledge and Non-Knowledge: General Lexikographical Theory with Particular Focus on Learner's Lexicography. Tübingen: De Gruyter.
- WIEGAND, H. E. (Hg.) (1998): Perspektiven der pädagogischen Lexikographie des Deutschen: Untersuchungen anhand von „Langenscheidts Großwörterbuch Deutsch als Fremdsprache“. Tübingen: Niemeyer.
- WIEGAND, H. E. (Hg.) (2002): Perspektiven der pädagogischen Lexikographie des Deutschen II: Untersuchungen anhand des „de Gruyter Wörterbuchs Deutsch als Fremdsprache“. Tübingen: Niemeyer.

Základní pojmy frazeologie a paremiologie

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filologická fakulta,
Vratislavská univerzita

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je obeznámit studující se základními pojmy a předmětem badatelského zájmu frazeologie a paremiologie formou krátkého úvodu do vývoje obou disciplín. Bude se jednat o charakteristické rysy frazémů a paremií, kritéria jejich klasifikace, podobnosti a rozdíly mezi oběma skupinami, kulturněhistorické otázky a kognitivně sémantické perspektivy bádání. Seznámení budou také s empiricko-kontrastivními metodami výzkumu a různými oblastmi kontrastivní frazeologie, ekvivalenčními modely, pragmalingvistickými otázkami užívání frazémů a paremií. Pozornost bude věnována také frazémům a příslovím jako potenciálnímu zdroji chyb při osvojování cizího jazyka.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky se orientují v aktuálním stavu bádání ve frazeologii a paremiologii, znají charakteristické rysy frazémů a paremií, dokáží je na základě toho identifikovat jako ustálená spojení a odlišit je od jiných jazykových struktur. Znájí principy frazeologizace, dokáží od sebe odlišit speciální skupiny frazeologických jednotek, vytvořit ekvivalenční modely a použít je ve své badatelské činnosti.

Obsah předmětu

- Základní pojmy a předmět bádání
- Základní rysy frazémů (např. polylexikálnost, ustálenost, idiomaticnost) a přísloví
- Vnitřní a vnější forma přísloví
- Motivovanost versus idiomaticnost
- Speciální skupiny frazémů, zvláštní formy přísloví
- Varianty, modifikace, humor a paremia
- Kulturněhistorický kontext, frazeologie jako prostředek vnímání
- Empiricko-kontrastivně zaměřený výzkum, modely ekvivalence

- Pragmatický potenciál frazémů a přísloví
- Frazeologie a paremiologie jako možný zdroj interference při osvojování cizího jazyka

Požadavky na studenta

Aktivní účast na seminářích, samostatné vypracování vědecky fundované seminární práce.

Literatura

- BURGER, H. (2003): *Phraseologie. Eine Einführung am Beispiel des Deutschen*. Berlin: Erich Schmidt.
- DOBROVOL'SKIJ, D. – PIIRAINEN, E. (2009): *Zur Theorie der Phraseologie. Kognitive und kulturelle Aspekte*. Tübingen: Stauffenburg.
- DUDEN (2002): *Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten*, Bd. 11, Mannheim et. al.: Duden.
- EISMANN, W. (2002): *Gibt es phraseologische Weltbilder? Nationales und Universales in der Phraseologie*. In: Hartmann, D. – Wirrer, J. (Hg.): *Wer A sagt, muss auch B sagen. Beiträge zur Phraseologie und Sprichwörterforschung aus dem Westfälischen Arbeitskreis (=Phraseologie und Parömiopögoe Bd.9)*. Baltmannsweiler: Schneier-Verl. Hohengehren, s. 107–126.
- FLEISCHER, W. (1997): *Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache*. Tübingen: De Gruyter.
- LEWANDOWSKA, A. (2008): *Sprichwortgebrauch heute. Ein interkulturell-kontrastiver Vergleich von Sprichwörtern anhand polnischer und deutscher Printmedien. (=Sprichwörterforschung, Bd. 26, Mieder, W. (Hg.))*. Bern: Peter Lang.
- PALM, Ch. (1995): *Phraseologie. Eine Einführung*. Tübingen: Narr.
- RÖHRICH, L./MIEDER, W. (1977): *Sprichwort*. Stuttgart: J. B. Metzler.
- RÖHRICH, L. (2001): *Lexikon der sprichwörtlichen Redensarten*. Bd. 1–5. Freiburg; Basel; Wien: Herder.

Židovská literatura v němčině?

10 ECTS

Odpovědná instituce

Katedra germanistiky, Filozofická fakulta,
Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Anotace / cíle předmětu

Cílem předmětu je analyzovat vybraná díla německojazyčných autorů a autorek židovského původu, která tematizují židovství, se zaměřením na následující aspekty: Jak bylo židovství v jejich dílech definováno? Jaké koncepty židovství navrhovali pro budoucnost? Jak byla jejich díla recipována nežidovskou většinou společností? Tyto otázky budou diskutovány na příkladu děl 19. a 20. století, přičemž pozornost bude věnována především období od židovské emancipace kolem roku 1848 až po Shoa.

Získané způsobilosti

Doktorandi a doktorandky umějí přemýšlet o funkcích literatury v židovsko-německé kultuře a jsou schopni diskursivně analyzovat německojazyčnou literaturu s ohledem na koncepty židovského života v německojazyčné kultuře 19. a 20. století.

Obsah předmětu

- Moses Mendelssohn (Über die Frage: Was heißt aufklären?)
- Ghetto – Příběhy (Kompert)
- Jako Žid v Německu (Heine)
- Židovka a žena (R. v. Varnhagen)
- Židé v Říši (Mauthner)
- Judenstaat (Herzl)
- Juden auf Wanderschaft (Roth)
- Reise in Polen (Döblin)
- Jüdinnen (Brod)
- Bericht für eine Akademie (Kafka)
- Die Stadt ohne Juden (Bettauer)
- Die Erzählungen der Chassidim (Buber)

Požadavky na studenta

Aktivní účast na semináři a referát o jednom politicky angažovaném díle, který inspiruje k diskuzi.

Literatura

BOGDAL, K.-M. – HOLZ, K. – LORENZ, M. N. (Hg.) (2007): Literarischer Antisemitismus nach Auschwitz. Stuttgart: J. B. Metzler.

ERNST, P. – KÜHR, G. – LAMPRECHT, G. (Hg.) (2017): Shtetl, Stadt, Staat. Raum und Identität in deutschsprachig-jüdischer Erzählliteratur des 19. und frühen 20. Jahrhunderts. Wien: Böhlau.

HEUER, R. (2017): Deutsch-jüdische Literatur-Geschichte im 19. und 20. Jahrhundert. Berlin: Hentrich und Hentrich.

KILCHER, A. B. (2000): Jüdische Autorinnen und Autoren deutscher Sprache von der Aufklärung bis zur Gegenwart. Stuttgart: J. B. Metzler.

KILCHER, A. B. (2006): Deutsch-Jüdische Literatur. 120 Porträts. Stuttgart: J. B. Metzler.

SCHÜTZ, H. J. (1992): Juden in der deutschen Literatur. München: Piper.

10 Přehled kurzů podle univerzit

UCM = Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Slovensko

UJEP = Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Česko

UWr = Uniwersytet Wrocławski, Polsko

Název kurzu	UCM	UJEP	UWr
Angažovaná literatura a angažovaní autoři a autorky v evropské literatuře 21. století			X
Dějiny jazykovědy		X	
Dějiny odborných jazyků	X		
Etnické styly psaní ve vědě – mýtus, nebo realita?			X
Evropské kulturní dějiny		X	
Feministická literární věda		X	
Genderové a queerové teorie v kulturologii	X		
Gramatické teorie 20. století	X		
Interkulturní a transkulturní literatura		X	
Intertextualita a intermedialita		X	
Jazyk masmédií		X	
Jazyk v politickém diskurzu	X		
Jazykové kontakty	X		
Konfesijní propaganda v literatuře a umění raného novověku		X	
Korpusová lingvistika	X		
Kulturologické koncepty v germanistice	X		
Literatura a politika		X	
Lyrika a hermetika		X	
Multimodální texty mezi argumentací, persuasí a manipulací			X
Nové přístupy a paradigmaty v pragmalingvistickém a sociolingvistickém bádání			X
Od myšlenky k vědeckému příspěvku aneb jak organizovat a řídit vědu			X
Onomastika – oblasti výzkumu, směry a úkoly			X
Paradigmaty textové lingvistiky a její výzkumné trendy			X
Praktické otázky vědeckého publikování			X
Propaganda z pohledu lingvistiky		X	
Publikování vědecko-výzkumných výsledků	X		
<i>Res publica</i> v německojazyčné současné literatuře			X
Srovnávací „grammatika“ jako část aplikované lingvistiky			X
Stylistika textu		X	
Syntaktické teorie a moderní lingvistika	X		
Teoretické a praktické otázky interferenčních jevů			X
Teorie gramatikalizace	X		
Tvorba projektů a sestavování žádostí o granty	X		
Úvod do emoční lingvistiky		X	
Úvod do kognitivní lingvistiky			X
Verbalizace smyslového vnímání			X
Vícejazyčnost a jazyková politika	X		
Všeobecné a speciální dějiny jazyka	X		
Vybrané kapitoly ze studijní lexikografie		X	
Základní pojmy frazeologie a paremiologie			X
Židovská literatura v němčině		X	

11 Přehled kurzů podle vědeckých oblastí a disciplín

M / V = Metodologie / Management vědy

LV = Literární věda

JV = Jazykověda

KV = Kulturní vědy

Název kurzu	M/W	LW	SW	KW
Angažovaná literatura a angažování autoři a autorky v evropské literatuře 21. století		X		
Dějiny jazykovědy			X	
Dějiny odborných jazyků			X	
Etické styly psaní ve vědě – mýtus, nebo realita?	X		X	
Evropské kulturní dějiny				X
Feministická literární věda		X		
Genderové a queerové teorie v kulturologii				X
Gramatické teorie 20. století			X	
Interkulturní a transkulturní literatura		X		
Intertextualita a intermedialita		X	X	
Jazyk masmedií			X	
Jazyk v politickém diskurzu			X	X
Jazykové kontakty			X	X
Konfesijní propaganda v literatuře a umění raného novověku		X		X
Korpusová lingvistika			X	
Kulturologické koncepty v germanistice				X
Literatura a politika		X		X
Lyrika a hermetika		X		
Multimodální texty mezi argumentací, persvazí a manipulací			X	
Nové přístupy a paradigmaty v pragmalingvistickém a sociolingvistickém bádání			X	
Od myšlenky k vědeckému příspěvku aneb jak organizovat a řídit vědu	X			
Onomastika – oblasti výzkumu, směry a úkoly			X	
Paradigmaty textové lingvistiky a její výzkumné trendy			X	
Praktické otázky vědeckého publikování	X			
Propaganda z pohledu lingvistiky			X	
Publikování vědecko-výzkumných výsledků	X			
<i>Res publica</i> v německojazyčné současné literatuře		X		
Srovnávací „grammatika“ jako část aplikované lingvistiky			X	
Stylistika textu			X	
Syntaktické teorie a moderní lingvistika			X	
Teoretické a praktické otázky interferenčních jevů			X	
Teorie gramatikalizace			X	
Tvorba projektů a sestavování žádostí o granty	X			
Úvod do emoční lingvistiky			X	
Úvod do kognitivní lingvistiky			X	
Verbalizace smyslového vnímání			X	
Vícejazyčnost a jazyková politika			X	X
Všeobecné a speciální dějiny jazyka			X	
Výbrané kapitoly ze studijní lexikografie			X	
Základní pojmy frazeologie a paremiologie			X	
Židovská literatura v němčině		X		

Tato publikace vznikla v rámci projektu
„Internacionalizace a další rozvoj doktorského studia“
Erasmus+ 2018-1-SK01-KA203-046375

© Filozofická fakulta, Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2020

UNIVERZITA J. E. PURKYNĚ V ÚSTÍ NAD LABEM

ISBN 978-80-7561-284-7

9 788075 612847